

Iz poslovanja Kmetijsko proizvajalne poslovne zveze v Žalcu

Kot je znano, je Kmetijsko proizvajalna poslovna zveza v Žalcu začela poslovati s 1. septembrom t. l. Že sam začasni delovni program nalaga organom Zveze obširne naloge, ki jih bo mogoče izvršiti, čim bolj bodo kmetijske organizacije sodelovale pri reševanju skupnih vprašanj.

Upravni odbor Zveze se v celoti zaveda te odgovornosti. Na prvih dveh sejah je razpravljal in sprejel ustrezne sklepe za rešitev tistih nalog, ki trenutno zahtevajo največ pozornosti, in sicer s področja hmeljarstva. Vrsta vprašanj, ki jih v tej kratki dobi upravni odbor ni utegnil načeti, zlasti s področja sadjarstva in živinoreje, pa bodo v kratkem predmet temeljitih razprav.

Želimo na kratko seznaniti hmeljarje o zaključkih, ki so brez dvoma važni za hmeljarsko področje.

Občni zbor KPPZ v Žalcu dne 2. sept. je dal novoustanovljeni Zvezi načelne smernice za njeno delo. Sprejel je pravila in program Zveze ter med ostalim izvolil 21 članski upravni odbor, ki ga v naslednjem objavljamo:

1. Cvenk Miran, podpredsednik OLO Celje, predsednik Hmeljne komisije in dosedanji član Hmeljarskega odbora OZZ Žalec — predsednik Zveze.

2. Jelovšek Jože, kmet KZ Petrovče, dosedanji predsednik Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu — podpredsednik Zveze.

3. Kač Karel, uslužbenec, dosedanji tajnik Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu — upravnik Zveze.

4. Turnšek Pongrac, kmet, KZ Polzela, dosedanji član Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu.

5. Šepc Tone, kmet, KZ Žalec, dosedanji član Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu.

6. Kolenc Vinko, direktor DP Šempeter, dosedanji član Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu.

7. Podbregar Mirko, direktor ZP Latkova vas — Prebold.

8. Križnik ing. Veljko, direktor Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu.

9. Bobovnik Mišo, direktor »Hmezada« v Žalcu, doslej član Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu.

10. Cizej Mirko, kmet, KZ Vransko, doslej član Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu.

11. Kozuh Julko, kmet, KZ Škofja vas, doslej član Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu.

12. Podgoršek Avgust, kmet, KZ Šmartno ob Paki, doslej član Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu.

13. Rančigaj Ivan, predsednik Obč. LO Žalec.

14. Ušen Vinko, kmet, KZ Šempeter v Savinjski dolini.

15. Kos Franc, kmet, KZ Braslovče, doslej član Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu.

16. Prašnikar Dušan, direktor »Agroservisa« Šempeter.

17. Rožanc Marija, kmetica, KZ Tabor.

18. Apat Ivan kmet KZ Šoštanj.

19. Plaskan Vlado, kmet, KZ Prebold, doslej član Hmeljarskega odbora OZZ v Žalcu.

20. Žagar Franc, delavec pri »Hmezadu« Žalec.

21. Pečolar Štefan, direktor DP Vrbje pri Žalcu.

Po sklepu občnega zbora Zveze so postala trgovska podjetja »Hmezad« v Žalcu, »Agroservis« v Šempetru in Kmetijsko posestvo hmeljarske šole v Vrbju obrati poslovne zveze. Ti obrati so v celotnem njihovem poslovanju samostojni, imajo svoje delavsko upravljanje in tudi v finančno materialnem pogledu samostojno poslujejo. Obveze teh obratov do poslovne zveze so urejene z medsebojnimi pogodbami, ki vežejo obrate, da izpolnjujejo naloge v skladu s smernicami organov Zveze. Praksa bo seveda pokazala dobre in slabe strani takšnega sodelovanja. Lahko pa že sedaj rečemo, da bo brez dvoma koristno za nadaljnji napredek na tem področju.

Z novo smerjo naše politike v kmetijstvu je postavljeno, da se sredstva, ki jih kmetijstvo ustvari, potem ko so krite obveznosti do skupnosti, vračajo nazaj za splošen napredek in dvig kmetijske proizvodnje. Iz tega sledi, da se sedaj vračajo kmetijskim zadrugam dobički odkupnih podjetij v obliki tako imenovanih komisijskih razlik. Tudi pri prodaji hmelja obstaja enako načelo. »Hmezad« je komisionar za KZ. Vse dosežene komisijske razlike pri prodaji hmelja vrača kmetijskim zadrugam za potrebe njihove gospodarske dejavnosti.

Da bi prišla do izraza čim večja smotrnost pri uporabi teh sredstev za investicije in druge potrebe, je po uredbi o spremembah uredbe o kmetijskih zadrugah določeno, da občni zbor poslovne zveze določi odstotek komisijskih razlik, ki gredo v skupne namenske sklade poslovne zveze. Komisijske razlike, ki jih bodo tako naložile v skupne sklade poslovne zveze v Žalcu ustanoviteljice in posestva, bodo znatne in se bodo trošile za skupne namene, za potrebe investicijske dejavnosti KZ, DP itd., seveda strogo po namenih, ki jih bodo postavili organi Zveze, v katerih sodelujejo zastopniki KZ — ustanoviteljic. Že sedaj pa je jasno, da bo potrebno s temi sredstvi financirati nadaljna regulacijska in melioracijska dela v Sav. dolini, dalje, vzdrževati naš inštitut, nuditi pomoč pri nabavi hmeljev in gradnji žičnic, podpreti KZ in DP pri nadaljnji graditvi hmeljskih sušilnic, zgraditi nova skladišča pri »Hmezadu«, itd. Sredstva, ki jih bodo KZ in posestva obdržala, pa bodo šla prav tako v sklade organizacij za gospodarsko krepitev let in za urejevanje tistih naprav, ki bodo služile čim večjem krogu kmetijskih proizvajalcev.

Med ostalim je upravni odbor Zveze razpravljal in uredil naslednja vprašanja:

Do prihodnje sezone bo zgrajenih približno 60 16 m² hmeljskih sušilnic pri KZ in posestvih. V ta namen so bile organizacije pozvane, da do konca oktobra dostavijo točne gradbene programe. Zvezi v potrditev.

Zveza bo pri tem iz skupnih skladov nudila pomoč tako, da bo dodelila za vsako sušilnico kompletne naprave (sušilno ogrodje, ventilator, voz, dvigalo), gradnjo samo pa bo še denarno podprla.

Nadalje je bilo sklenjeno, da v bodoče oskrbuje kmetijske zadruga in posestva z zaščitnimi sredstvi za hmeljarstvo izključno trgovsko podjetje »Hmezad« v Žalcu. »Hmezad« je v ta namen že dal naročila za potrebe prihodnjega leta.

Umetna gnojila bo v bodoče dobavljala kmetijskim zadrugam direktno »Agrotehnika« Ljubljana, brez kakih posrednikov. Cene gnojilom so za bodoče enotne za vso državo. Podjetje »Agrotehnika« je obljubilo, da bo gnojila dobavljala zadrugam brez slehernega trgovskega dobička. Upravni odbor je soglašal s tem načinom oskrbovanja in zagotovil, da bodo vsa sredstva za prihodnje proizvodno leto pravočasno na zalogi.

Glede dobave hmeljevka za prihodnje leto je bilo sklenjeno, da bo vsa dobava tekla preko »Hmezada«. Vse kmetijske zadruga so dolžne, da takoj ugotove potrebe. »Hmezad« se bo zaradi pravočasne oskrbe obrnil na poslovne zveze v posameznih okrajih, preko katerih bo vsa dobava lažja.

Upravni odbor je sklenil, da bo na podlagi predloženih računov dal iz skupnih skladov pomoč pri nabavi hmeljevka v višini 80 din po komadu. Vsi hmeljarji pa naj upoštevajo naslednje: za oskrbo novih nasadov s hmeljevki bodo v bodoče dobili pomoč le oni hmeljarji, ki bodo sadili hmelj v razdalji 1,60 krat 1,40—1,45 m. To velja torej za hmeljarje, ki bodo v prihodnji sezoni zasadili nova hmeljišča. V ostalem bo KPPZ za prihodnjo sezono nudila pomoč za obnovo starih hmeljevka in opremo novih nasadov. Iz tega

sklada bodo dobili pomoč tudi vsi hmeljarji in posestva, ki bodo gradili žičnice. Sklenjeno je, da se nudi pomoč v višini 500.000 din po ha, pod pogojem, da bo žičnica solidno zgrajena.

Za potrebe gradenj združenih hmeljskih sušilnic in gradnje žičnic je urejeno, da se bodo dajala sečna dovoljenja za les takoj, brez večjih težav.

Upravni odbor je še proučil vprašanje nadaljnega dela Inštituta za hmeljarstvo. Inštitut je sedaj proglašen za finančno samostojni zavod. Sprejeta so pravila, sistemizacija delovnih mest in imenovan je upravni odbor 15 članov:

Cizej ing. Adolf, predsednik upravnega odbora
Plaskan Vlado, kmet KZ Prebold
Šepec Tone, kmet KZ Žalec
Hropot Maks, kmet KZ Gotovlje
Videčnik Aleksander, uslužbenec OZZ Celje
Kronovšek Ivan, kmet KZ Trnava
Pečolar Štefan, direktor KP Vrbje pri Žalcu
Pajenk ing. Franc, uslužbenec OLO Celje
Birska Vlado, uslužbenec »Hmezada« Žalec
Ferline ing. Bogdan, uslužbenec Inštituta za hmeljarstvo

Jug Vinko, delavec Inštituta za hmeljarstvo
Oder Jože, uslužbenec Inštituta za hmeljarstvo
Križnik ing. Veljko, direktor Inštituta za hmeljarstvo.

S tem je urejeno tudi družbeno upravljanje na tej ustanovi, ki bo vsekakor privedlo do še večjih uspehov v bodoče.

Kot že povedano, en mesec dni življenja novo ustanovljene poslovne zveze v Žalcu ne more še pokazati konkretnih rezultatov njenega dela. Vse pa kaže, da je njeno delo na najboljši poti. K. K.

Divji hmelj - velik hmeljarjev sovražnik

S kvaliteto letošnjega pridelka smo v glavnem zadovoljni, poudarjamo v glavnem. Še vse bolj kvalitetno bi bilo blago, če ne bi bilo storžkov poškodovanih od vetra in če v storžkih ne bi bilo semena. Vetrovno vreme po cvetenju, močan vihar 11. avgusta

Hmelj — moška rastlina

in pa divje moške rastline hmelja, to nam je letos pokvarilo kvaliteto, ki bi bila brez naštetih napak, kljub zelo deževnemu vremenu, izredna.

Letos so prizadevni hmeljarji pred boleznimi in škodljivci tako zavarovali svoja hmeljišča s temeljitim in pravočasnim škropljenjem, s kvalitetnimi kemičnimi sredstvi, kot še zlepa ne. Res škoda, da sta veter in seme poslabšala kvaliteto. Ker je glavna naloga uspešnega hmeljarjenja pridelati kvalitetno blago, zato se pogovorimo, kaj bi se dalo narediti, da bi te poškodbe bile v naslednjih letih čim manjše.

Proti vetru se za sedaj ne moremo boriti, vsaj direktno ne. Tu smo nemočni. Edino kar lahko storimo je to, da s harmoničnim gnojenjem in pravilno obdelavo vzgojimo čim odpornejše rastline, katere so manj občutljive za te poškodbe. Koliko škode nam naredi veter ni odvisno toliko od njegove jakosti, ampak od časa, kdaj piha. Če imamo vetrovno vreme kmalu po cvetenju, ko so storžki najobčutljivejši za udarce, so pač poškodbe od vetra hude in ne moremo ničesar ukreniti.

Drugače je s semenom. Proti temu, da vsebujejo hmeljni storžki seme, se pa lahko prav uspešno borimo. Res je, da posameznik v borbi proti divjemu hmelju ne opravi mnogo. Res je pa tudi, da vsi hmeljarji skupaj lahko dosežemo tudi v borbi proti semenu lepe uspehe.

Oglejmo si najprej bolj natančno od kod seme v hmeljnih storžkih in pa zakaj imamo v nekaterih letih več semena v hmelju, v drugih pa manj.

OD KOD SEME V HME LJNIH STORŽKIH?

Hmelj je dvodomna rastlina. No, oglejmo si pobliže, kaj se to pravi. Večina cvetnih rastlin je dvospolnih. Te imajo v enem cvetu prašnike in pestiče — ženske in moške spolne organe. Torej je večina cvetic hkrati ženskega in moškega spola. Pri živalih je to

drugače. Vsako bitje ima ali ženske ali moške spolne organe — je torej samec ali samica. Redke so živali, ki so hkrati samec in samica kot n. pr. polži. Kot že rečeno, je pa velika večina rastlin dvospolnih. Navadno so prašniki in pestiči v enem cvetu (žita, trave, sadno drevje itd.), nekatere pa imajo posebej ženske in posebej moške cvetove, oboje na eni rastlini (koruza, oreh, lešnik). Bolj redke so rastline, pri katerih se ženski cvetovi nahajajo na eni, moški pa na drugi rastlini in tem pravimo, da so dvodomne. Pri dvo-

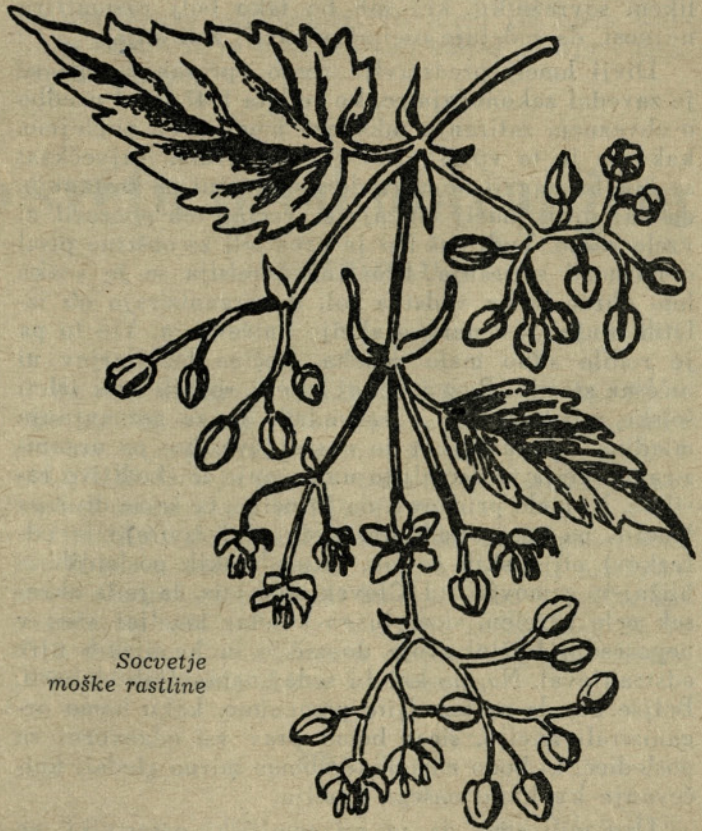
Cvet moške rastline

domnih rastlinah razlikujemo torej moške in ženske rastline. No in med dvodomne rastline spada tudi naš hmelj. Vsaka rastlina je ali ženska ali moška. Le spački, ki se tu pa tam pojavijo, imajo lahko obe vrsti cvetov na eni rastlini. Hmelj ni edina dvodomna rastlina, poznamo še druge kot so n. pr. konoplja, kopriva, tisa, vendar je takih rastlinskih vrst razmeroma malo.

V hmeljiščih gojimo le ženske rastline. Ko hmelj odcvete, se iz cvetov razvije storžek brez semena, če ni v bližini moških rastlin, ki prašijo. Hmelj ima še namreč to posebnost, da razvija plod brez oploditve in brez semenk, kot tudi nekatere druge rastline (n. pr. neke vrste hrušk). Če hočemo imeti kvalitetno blago, moramo pridelati storžke brez semena. Seme v pivovarni ne potrebujejo. Hmelj se uporablja kot začimba k pivu zaradi lupulina, seme pa je odveč. Če imamo v hmelju seme, potem plača kupec nek odstotek teže za stvar, ki jo ne potrebuje, tega se pa vsakdo brani. Če hočemo torej pridelati kvalitetno blago, potem ne sme biti v bližini hmeljišč nobene moške rastline hmelja. Ko pa pravimo, da ne sme biti v bližini hmeljišč moškega hmelja, ne mislimo s tem neposredne bližine, ampak, da ne sme biti v celotnem hmeljarskem okolišju moških rastlin. Hmelj je vetrocvetka. To se pravi, da veter prenaša cvetni prah na ženske rastline. Vse vetrocvetke imajo izredno lahko seme in zato lahko gredo z zračnimi tokovi tudi po nekaj kilometrov daleč. Če hočemo torej biti čisto sigurni, da bo hmelj brezsemenški, potem ne smemo imeti v Savinjski dolini nobenih moških rastlin. Če ni cvetnega prahu, se seme ne more razviti. Samo iz oplojene semenske zasnove se lahko razvije seme in napačno je mnenje nekaterih hmeljarjev, ki menijo, da je več semena v storžkih neposredna posledica poznejše rezi, ali pa obilnejšega gnojenja z dušičnatimi sredstvi.

ZAKAJ IMAMO V NEKATERIH LETIH VEČ SEMENNA V STORŽKIH

Res je, da imamo leta, ko najdemo v vsakem hmeljišču osemenjene storžke in zopet leta, ko imamo le v nekaterih hmeljiščih seme v storžkih, na splošno pa je semena malo. Če bi bile vse gmajne skrbno očiščene divjega hmelja, potem ne bi bilo osemenjenega hmelja. Ker je pa skoraj vedno najti osemenjen hmelj tu ali tam, potem je pri enakem številu moških hmeljnih rastlin jakost osemenitve hmelja odvisna od mnogih pogojev. Če hočemo razumeti te pogoje moramo vedeti, da cvete ženska rastlina v normalnih letih nekoliko pred moško in če se na ženskih cvetovih brazde, ki love cvetni prah, posuše in odpadejo preden dozori moški cvet, nimamo osemenjenega hmelja, četudi se tu in tam najde moška rastlina. Če pa se cvetenje hmelja iz katerega koli razloga zakasni, potem je možnost, da bodo cvetovi oplojeni, veliko večja. Tako imamo v letih, ko hmelj zgodaj cvete, navadno manj semena, v letih pa, ko je hmelj malo bolj pozen, navadno več semena. Cvetenje hmelja v hmeljiščih pa ni odvisno samo od vremena, ampak tudi od obdelave, gnojenja, rezi, kakovosti zemlje itd. Lepe primere za to, da je hmelj, ki pozneje cvete, bolj osemenjen, imate n. pr. v krajih, kjer je hmelj zbila toča in je zaradi tega nekoliko kasneje cvetel. Tako je bilo n. pr. lansko leto v Petrovčah. Zaradi toče konec maja je hmelj kasneje cvetel in je imel veliko višji procent semena, kot pa v ostalih hmeljiščih v Savinjski dolini. Na ta način si lahko razložimo tudi govorice, da gnojenje z dušičnatimi gnojili pospešuje razvoj semena. Z dušikom pregnojena rastlina navadno nekoliko kasneje

Socvetje
moške rastline

cveti, kot pa hmelj, ki je harmonično gnojen s fosfornimi in dušikovimi gnojili, in je zavoľjo tega tudi večja možnost, da bodo brazde še sveže tedaj, ko se razvija cvetni prah in zaradi tega tudi višji odstotek semena.

KAKO SE BORIMO PROTI POŠKODBAM HMELJA ZARADI SEMENA?

Iz vsega povedanega se vidi, da je edino zanesljivo sredstvo, če nočemo imeti semena v storžkih, borba proti divjim rastlinam hmelja. Potrebno je, da vsak

hmeljjar pregleda svojo zemljo in ugotovi, če ne raste kje na njej divji hmelj. Če divji hmelj odkrije, ga mora izkopati ali pa uničiti na drug način. Vse kmetijske zadruge v hmeljarskem okolišu naj bi organizirale pregled svojega ozemlja in, če je potrebno, tudi organizirale ekipe, ki naj bi ves divji hmelj uničile. Primerno bi bilo, da to nalogo izvedejo zaščitniki po zadrugah. Da bomo pa res sigurni, da so zadruge delo dobro opravile, in da po gmajnah ne raste več divji hmelj, naj Kmetijsko proizvodjalna poslovna zveza Žalec kontrolira delo zadrug in posameznikov in to nalogo poveri zanesljivim ljudem.

Najprej je torej treba ves divji hmelj odstraniti, potem pa tudi preprečiti, da bi se divji hmelj lahko na novo v večjem obsegu razvil. Mnogi hmeljarji mečejo odrezke od sadežev v vodo, ali jih puščajo na koncu njive v kakem grmovju. Iz teh »podtaknjencev« se razvija ob vodah in na nekultiviranih zemljiščih divji hmelj. Zatorej bodi skrb vsakega hmeljarja, da obrezane sadeže skrbno kompostira, s čimer bo pridobil dober humus za svojo zemljo. Če pa že tega noče

storiti, naj vsaj ostanke od rezi hmelja zažge. Marsikdo bi utegnil misliti, da odrezani sadeži s polja ne morejo škodovati, saj se iz njih razvijajo le ženske rastline. Seveda to drži. Ampak prav na teh ženskih rastlinah dozori seme iz katerega se razvijajo moške in ženske divje rastline. Nekaj vejic moškega cvetja je dovolj, da oplodi mnogo storžkov, iz semena se pa razvije ob vodah in grmovju približno polovico ženskih, polovico moških rastlin. Tako imamo kmalu dovolj moških rastlin za oplojevanje ne samo divjega, ampak tudi kultiviranega hmelja. Iz oplojenega divjega hmelja dobimo nove moške rastline, kultiviran oplojen hmelj pa je slabše kvalitete. Zato moramo pri uničevanju divjega hmelja uničiti ne samo vse moške, ampak tudi ženske rastline.

Pripravimo torej vse potrebno, da v prihodnjih letih ne bo v naši lepi dolini več divjega hmelja, ampak se bodo dvignila nova hmeljišča žlahtnega golddinga, kjer bomo pridelali res samo prvovrstno blago.

Inž. Miljeva Kač

Uničevanje divjega in podivjanega hmelja je dolžnost vsakega zemljiškega posestnika

V članku ing. Kačeve smo se seznanili s podatki o divjem (moške rastline. Op. ur.) in podivjanem hmelju. Prav je, da vsak hmeljar ve malo več o tem res velikem sovražniku, ker mu bo tako bolj razumljiva nujnost, da sodeluje osebno v akciji zatiranja.

Divji hmelj predstavlja resno vprašanje, tega se je zavedal zakonodajalec, ko je leta 1947 izdal uredbo o obveznem zatiranju takšnega hmelja. Pa pogledjmo, kako se je to vprašanje doslej reševalo. Največkrat so bili hmeljarji mimogrede opozorjeni na sestankih, da naj divji hmelj uničujejo. Večina teh opozoril ni vzela resno. Tudi naš list je pred leti že obširno pisal o nujnosti zatiranja. Hmeljna komisija se je vsako leto obračala na vodstva šol, da organizirajo ob izletih z učenci v naravo akcije uničevanja. Vse to pa je rodilo silno malo uspeha. Večina hmeljarjev ni ničesar storila. Razen nekaj izjem, so bili tudi izleti šolske mladine bolj v razvedrilo in za seznanjanje mladine z naravo, kar je razumljivo, kot pa organizirana akcija za temeljito uničevanje te škodljive rastline. Ni malo primerov, da je polno, če že ne divjega hmelja pa vsaj »podtaknjencev« (ki izvirajo iz odrezkov) ob vaških cestah, gospodarskih poslopijih, v bližnjem grmovju, itd. Človek dobi vtis, da je ta okras celozelen, sicer bi ga vendar hmeljar vsaj v neposredni bližini svoje domačije in hmeljskih njiv odstranjeval. No, pa kaj bi sedaj ugotavljali slabosti. Boljše bo, da se temeljito pomenimo, kako bomo organizirali akcijo, sicer bomo prav vsi odgovorni za posledice, ki bodo nastale, če bomo mirno gledali uničevanje kvalitete našega hmelja.

Ugotovili smo, da so vsi zemljiški posestniki, ne glede ali posedujejo hmeljišče, po uredbi zadolženi, da na svojem posestvu sami odstranijo vso zalego divjega in podivjanega hmelja. Med te obveznike spadajo tudi državna posestva, zadruga posestva in ekonomije, vodna gospodarstva, koristniki zemlje iz zemljiškega sklada občine, skratka sleherni posestnik oziroma koristnik določenega zemljišča. Če stvar tako razumemo — drugače tudi ne moremo — tedaj je vsako zanašanje, da bodo delo opravile neke ekipe, ki bi naj od nekd prišle, nepotrebno. Važnejše bo to, kako bo organizirana kontrola opravljenega dela. Or-

ganiziranje le-te pa bo nujno, ker je treba, da bodo delo opravili tudi oni, ki mislijo, da za njih predpisi ne veljajo. Kazen pri teh bo nujno sledila, poleg stroškov za delo, ki ga bo opravila namesto njih druga oseba. Pri tem je silno važna kontrola vestnih hmeljarjev samih, ki naj opomnijo slehernega, kateri dela v določenem času ne bo opravil. Zavedati se je treba, da bo zaradi pokvarjene kvalitete hmelja tudi vesten hmeljar oškodovan, seveda na račun malomarnežev.

Sedaj ne gre več samo za poživitev zatiranja, temveč za organizirano borbo proti dejanskemu sovražniku naših hmeljarjev. Upravni odbor Kmetijsko proizvodjalne poslovne zveze v Žalcu je na zadnji seji obširno razpravljal o tem problemu in sklenil, da morajo v jesenskem času in spomladi najkasneje do 30. maja posestniki temeljito pregledati vsa zemljišča in s koreninami vred odstraniti divji in podivjani hmelj. V ta namen dajemo na osnovi obstoječe uredbe enotna navodila, ki jih mora obvezno upoštevati sleherni posestnik zemljišča na hmeljarskem področju:

1. Vsak posestnik (tudi nehmeljar) je dolžan, da še v jesenskem času t. j. pred zimo s pomočjo članov svoje družine temeljito pregleda vsa svoja zemljišča.

2. Vsako divjo rastlino, tudi ono, ki je zrasla iz odrezkov (podtaknjencev) takoj odstraniti s koreninami vred. Rezanje samo trte je dvojno delo in ne vodi k iztrebljenju.

3. Odrezke, ki se nahajajo še od spomladi ali celo iz prejšnjih let na kupih kjerkoli, odstraniti s kompostiranjem ali s požigom.

4. Zlasti temeljito pregledati obronke gozdov, obrežja potokov in rek, gmajne, grmovje, žive meje in plotove v vaseh. Na teh mestih podivjani ali divji rastlini najbolj ugaja.

5. Obvezno ves teren ponovno pregledati do 15. junija in odstraniti vse preostalo, kar ni uspelo odstraniti v jesenskem času.

6. Kmetijska inšpekcijska služba okraja bo organizirala kontrolno službo s pomočjo občin, KPPZ in KZ. Kontrola bo v času do 1. oz. 15. julija.

7. Sleherni obveznik, ki dela ne bo opravil (istega bo opravila določena ekipa na njegov račun) bo odgovarjal pred sodnikom za prekrške.

Smatramo, da je v teh navodilih dovolj jasno povedano zakaj gre. Želeli bi, da bi vsak posestnik razumel, zakaj tako ostro postavljamo to vprašanje. Naloga vseh je, da s skupnimi napori očuvamo kvaliteto našega hmelja; v čemer je zagotovilo, da bomo tudi v bodoče lahko mirno prihajali z našim pridelkom na zunanji trg.

Poleg te objave bomo preko letakov seznanili z vsebino prednjih navodil tudi vse nehmeljarske kmetij-

ske obrate, KZ, DP, krajevne odbore; okrajni svet za kmetijstvo pa smo že poprosili, da stopi glede tega v stik tudi s sosednimi okraji.

Hmeljarji! Skrbite, da bo ta akcija res množična v sleherni vasi, saj je to v prvi vrsti vam v dobro, prav tako pa tudi našemu gospodarstvu.

K. K.

Po obiranju pri nas . . .

Zorenje hmelja se je letos kakor lansko leto zakasnilo do 20. avgusta. Le redki so hmeljarji, ki so začeli z obiranjem že 16. avgusta, zaradi pomanjkanja sušilnega prostora, da se jim ni obiranje predolgo zavleklo. Še tako so nekateri obirali do 9. septembra.

Hmelj je dozorel, dobil pravo aromo, dovolj lupulina, s tem težo in zaprte kobule šele 22. avgusta. Tudi efekt sušenja se je na sušilnicah zelo povečal, ko so storžki popolnoma dozoreli.

Četudi je pred obiranjem nastopila precejšnja vročina — saj je bil minimum 20° C, medtem ko je maksimum dosegel 33,6° C — suša na primernih zemljah ni napravila pomembne škode. Lepo obraščena hmeljišča so v lastni senci imela dovolj vlage, storžki so dosegli primerno obliko. V avgustu je padlo do obiranja v 4 deževnih dneh 53 mm dežja. Ta dež je zelo ugodno vplival na obilni nastavek hmeljskih storžkov in presenetil pri obiranju skoraj vsakega hmeljarja. Le na prodnatih njivah so obiralci doživeli razočaranje. Tu je bil hmelj droben, tako da se na spodnjih

zalistkih ni splačalo obiranje. Do konca avgusta je padlo za časa obiranja še 42,5 mm dežja. Ta dež je bil prepozen in situacije bistveno ni spremenil. Obiranje se je na splošno končalo do 5. septembra. Lepi dnevi, ki so nastopili v začetku, so trajali ves čas obiranja, kar je glede na letošnje deževno leto zelo zanimivo. Tudi september je bil za jesenski čas zelo ugoden. V treh deževnih dneh je padlo vsega skupaj 60,5 mm dežja.

Živalski škodljivci, uši, rdeči pajek, stenice, prosenka vešča, niso napravili pomembne škode. Peronospora je bila povsod preventivno zatirana, kladosporium pa je tudi letos bil precej razširjen.

Največjo škodo sta tudi letos napravila v hmeljiščih veter in toča. Omembe vredna so tudi ona hmeljišča, ki so bila pred leti — za časa suhih let — postavljena na mokri, težki zemlji. Ta hmeljišča so letos popolnoma odpovedala. To jesen jih bodo hmeljarji skrčili in za njih poiskali boljšo zemljo v ostalem kolobarju.

. . . in stanje hmeljišč po svetu pred obiranjem

ELSASS

Strasbourg, 25. 8. 1956

V mesecu avgustu je bilo zelo slabo vreme. Prvi teden v mesecu je bilo nenavadno hladno, za ta čas premrzlo, brez sonca, in mokro. Šele osmega avgusta se je vreme zelo izboljšalo. Prenehale so stalne nevihte. Menjavalo se je jasno, sončno in toplo vreme z oblačnimi in hladnejšimi dnevi. Nato je nastopila doba suhega vremena. 23. avgusta je nastalo v Alzaciji slabše vreme, z deževjem in nizko temperaturo.

Konec julija so bila hmeljišča polna cvetnega nastavka in cvetje je začelo prehajati v storžke. Prve dni avgusta je prehajanje cvetja v storžke počasi napredovalo, celo pri zgodnjih sortah Tettang in Hallertau in drugih na poskusnih hmeljiščih. Še 24. avgusta ni bilo občutiti arome.

V avgustu nismo opazili škodljivcev in bolezni. Preventivno škropljenje proti peronospori je bilo pravočasno izvršeno. Omeniti je še ličinke majskega hrošča, ki pa niso napravile škode.

Obiranje pozno zrelih sort v posameznih nasadih v Alzaciji se bo začelo 5. septembra. Cophoudal pa priporoča šele 10. septembra.

To je zadnje poročilo o hmeljski sezoni leta 1956. Vseskozi je bilo zelo neugodno vreme, ki je zelo otežkočilo delo v hmeljiščih kakor tudi pri drugih kulturah. To neugodno vreme je vplivalo na razvoj hmeljskih uši, ki so se pojavljale skozi vse leto. V zgodovini hmeljarstva je letošnje leto registrirano kot ti-pično ušivo leto.

HALLERTAU

Wolnzach, 20. 8. 1956.

Za rast in razvoj storžkov je bilo od 9. do 20. 8. zelo ugodno vreme. Zelo ugodno so delovale visoke dnevne in nočne temperature z malo padavinami. V zadnjih 10 dneh je padlo v 4 dneh 24,6 mm dežja. Povprečna temperatura je bila 17,9° C.

Hmeljišča dobro kažejo. Storžki so se popolnoma zaprli in so zelene barve. V njih je dosti hmeljske moke. Gospodarska zrelost hmelja se bo nekoliko zapoznala, na splošno se bo obiranje začelo med 25. in 27. avgustom. Če bo v času obiranja ugodno vreme, je pričakovati zelo dobro kvaliteto.

SPALT

Spalt, 19. 8. 1956.

Sončni dnevi so nastopili s pričetkom prejšnjega tedna. Računati je, da bodo ostali lepi dnevi še nekoliko časa. Pri takem vremenu bo hmelj pravilno, enakomerno dozorel. Storžki niso preveliki in lahko pri ugodnih rastnih pogojih mnogo pridobijo kar se tiče potrebnih odlik. Kljub lepemu vremenu se bo obiranje začelo nekaj dni pozneje. V nekaterih krajih bodo začeli obirati že 27., na splošno pa šele 30. avgusta. Zelo gost nastavek, predvsem pa izenačenost vsega okoliša kaže, da bo lanskoletni pridelek po količini komaj dosežen.

HERSBRUCKER GEBIRGE

Hersbruck, 18. 8. 1956.

V prvi tretjini meseca avgusta je zelo deževalo. Nato je zopet sledilo suho poletno vreme. Najvišje dnevne temperature so bile nad 20° C in pod 30° C. Ponoči je temperatura padla v 9 dneh pod 11° C. Najnižja temperatura je bila 6° C. Vreme je bilo za razvoj hmelja dosti ugodno, vendar je tvorba storžkov zelo počasi napredovala.

Preventivno škropljenje proti peronospori je skrbno napredovalo. Kjer je bilo potrebno so dodajali tudi fosforne estre za zatiranje listnih uši. Proti drugim škodljivcem ni bilo večje borbe. V zdravstvenem pogledu so hmeljišča v zelo dobrem stanju.

Obiranje zgodnjega hmelja se bo pričelo proti koncu avgusta. Po današnjem stanju se lahko računa na zadovoljiv pridelek. Količina pridelka bo prekašala lanskoletni pridelek.

JURA (Siegelbezirk Kinding)

Kinding, 19. 8. 1956.

Hmeljsko cvetje lepo prehaja v storžke. V zadnjem času imamo malo dni z visoko letno temperaturo do 25° C. Hmeljišča so videti prav dobra, brez živalskih škodljivcev. Peronospora se ni razširila, ker so bila hmeljišča stalno škropljena. Obiranje se bo začelo okrog 30. avgusta. V okolišu Kinding se pričakuje kvalitetni pridelek.

RHEINPFALZ

Bergzabern, 18. 8. 1956.

Kljub slabemu vremenu, hladnim dnevom in nočem se je hmeljska rastlina zelo dobro razvijala. Deževnih dni ni manjkalo, vendar je bilo padavin zelo malo. Hmelj se je slabo razrastel. Zelo malo hmeljišč je prerastlo žično streho. Prehajanje v storžke lepo napreduje. Hmelj bo imel mnogo lupulina. Rastlina nima mnogo listja, zato so videti hmeljišča zelo lepa, izenačena in zdrava. Hladno vreme ni bilo ugodno za razvoj peronospore. Tudi vinogradi do sedaj niso bili napadeni. Živalski škodljivci niso napravili pomembne škode. Tudi nevihte niso napravile očitne škode. Dela v hmeljiščih so bila pravočasno izvršena, četudi je primanjkovalo delovne sile. Škropljenja je bilo dovolj. Obiranje predstavlja resne skrbi, ker primanjkuje obiralcev. Za obiralce se zanima tudi posredovalnica za delo. Hmeljarji upajo, da bodo s skupnimi močmi le dobili zadostno število ljudi in pridelek pravočasno pripravili. Pridelek bo manjši kot lani. Končni datum obiranja se še ne da določiti, ker so pozne sorte šele v prehajanju v storžke. Hmeljarji imajo le eno željo, da bi to jesen cena hmelja poplačala njihov trud.

TETTANANG

Tettanang, 18. 8. 1956.

Hmelj dozoreva. Obiranje sorte Saazer, s katero je zasajeno le malo hmeljišč, se bo pričelo okrog 20. avgusta. Zgodnji tettananski hmelj — to je glavna sorta — bodo začeli obirati šele zadnji teden v mesecu avgustu. Razvoj hmeljske rastline je zadnjih 14 dni ugodno napredoval. Računamo z zelenim prvoklasnim pridelkom. Peronospore ni opaziti, tako da so tudi rastline, ki nimajo dosti listja in so slabo razraščene, lahko razvile normalne storžke tudi v sredini rastline in celo na spodnjih panogah. Vprašanje obiralcev v letošnjem letu ni posebno kritično.

Dne 10. avgusta je huda nevihta mnogo hmeljišč v občini Langenargenoberdorf popolnoma ali deloma podrla. To je že tretja nevihta v tem okolišu. Na srečo je poškodovani okoliš zelo majhen.

Razstava, kjer so prikazovali stroje za obiranje je končana. Prikazovali so stroje sistema »Rotobann« in »Bruff«.

ROTTENBURG — HERRENBERG — WEILDERSTADT

Unterjettingen, 17. 8. 1956.

Zadnjih 10 dni je bilo vreme za razvoj hmelja zelo ugodno. Dne 6. in 7. avgusta je deževalo nepretrgoma. Nalivu so sledili trije sončni, topli dnevi, ki so hmeljarjem mnogo koristili. Proti koncu tedna je zopet zelo deževalo. Drugače je bilo vreme vseskozi ugodno. Dnevne temperature niso bile več tako visoke kakor prejšnji teden, vendar so bile noči toplejše od prejšnjega tedna. Srednje zgodnji hmelj je ves v storžkih. Precejšnje število hmeljišč z zgodnjim hmeljem kaže zelo lepo. Tudi pri poznih hmeljih prehaja cvetje v storžke.

V tem tednu je bilo nekaj dni zelo vetrovnih. Za peronosporo je vreme presuho. Kljub temu hmeljarji redno škropijo z bakrenimi preparati. Obiranje se ne bo toliko zakasnilo kakor žetev. Pričakujejo splošno obiranje v začetku septembra. O kvaliteti je še težko bolj določeno govoriti.

BADEN

Sandhausen/Hambrucken, 20. 8. 1956.

Prehajanje cvetja v storžke hitro napreduje kljub pomanjkanju dežja. Zaostanka rasti hmelja ni več opaziti, hmeljišča so izenačena. Obiranje se bo pričelo konec avgusta.

Hmelj je srednje velikosti, lepo zelene barve, ne poškodovan po peronospori in škodljivcih. Hmeljarji pričakujejo obiranje v zadovoljstvu.

Inž. Lojze Kač

Nikar se ne prenaglimo

Letošnje leto je zopet potrdilo že utrjeno pravilo, da so si hmeljarske letine med seboj zelo malo podobne. Kar se je morda obneslo v enem letu, odpove v drugem. To spravlja hmeljarje v zelo neroden položaj, pravzaprav v negotovost. Nihče namreč ne more točno predvidevati, kdaj in od kod bo prišla nevarnost, kako nas bodo presenetili škodljivci in druge nepravilike. Sovražnika čakaš pri najbolj dostopnem

oglu, pa ti vdere pri tistem, kjer si ga najmanj pričakoval. Zanašaj se na hladno vreme, ki je le večja ali manjša ovira za rast in razvoj, pa se zopet ušteješ. Verjetno smo z malimi izjemami vsi hmeljarji računali, da bo letos pri takšni obilici dežja dovolj vlage do konca rasti. Ne, zmotili smo se, in še kako! Vso vlago je pobralo nekaj vročih dni, tako, da jo je zmanjkalo v najbolj kočljivem obdobju tvorbe kobil.

Še bi lahko naštevati primere, vendar so si med seboj podobni. Vsak od njih pa potrjuje, da je vsaka hmeljska letina posebnost zase.

Gornje ugotovitve veljajo še prav posebno za letošnja letino. Za hmeljarje je bila vsekakor zelo neugodna. Po količini pridelka povprečno zaostaja za lansko. Izjema so le tista hmeljišča, ki so imela v poletju glede vlage povoljne pogoje. Še bolj kot po količini pa smo letos na slabšem v kakovosti. Vse polno je primerov, ko najbolj napredni hmeljarji z vsem prizadevanjem niso mogli pridelati kakovostnega blaga, ki bi se dalo primerjati z onim iz prejšnjih let. Vzrokov za to je bilo posebno veliko. Omenimo najvažnejše.

Izredno deževno in hladno vreme ni le oviralo rasti na sploh, pač pa je hmeljišča na nekaterih področjih z visoko talno vodo naravnost dušilo. Tedne in tedne so bile njive pod vodo, hmeljska rastlina je zaostajala v razvoju, korenine so hirale in odmirale. V takšnih razmerah ni mogoče doseči kaj prida pridelka. Kjer pa so obstajali boljši pogoji, je zopet bila otežkočena obdelava, ki je bila v vsakem primeru neučinkovita. Hmeljske vrste so zbite, kot bi bile zabetonirane. Zemljo smo tako rekoč pokvarili; prizadeta je njena rodovitnost in skrbeti bo treba, da jo bomo do spomladi popravili. Sicer bo trpela rast v prihodnjem letu.

Izmed vseh škodljivcev sta bila tudi to leto glavna peronospora in rdeči pajek. Medtem ko je s peronosporo računal več ali manj vsak hmeljar, je rdeči pajek večino presenetil. To tem bolj, ker se je pojavil v vremenskih razmerah, ki za njega niso najugodnejše. Kakor da bi hotel potrditi, da tudi pri njemu ni pravila brez izjeme.

Suša, četudi kratkotrajna, je prizadela večino hmeljskih površin. Nastopila je prav takrat, ko hmeljska rastlina potrebuje največ vlage za rast storžkov. Na tistih površinah, kjer je bilo v tej usodni dobi premalo vlage, je hmelj ostal droben, ponekod pa tudi popolnoma zakrnjen.

Nepričakovano nas je obiskal tudi veter. Pripihal je v času, ko so bili krovni lističi storžkov najnežnejši in za udarce najbolj občutljivi. Napravil je precejšnjo škodo, ker nam je pobral večino gladko zelenega pridelka. Pred njim so ostali obvarovani samo nasadi v zavetrnih legah.

Letos je nastopil v strnjeni vrsti neprilik še en pojav, in sicer oplojeni hmelj. Kobule vsebujejo seme. To sicer ni povsod, so pa nekateri predeli, kjer imajo hmeljarji blago zelo slabe kakovosti. Kako je to nastalo? Nekaj hmelja se oplodi vsako leto, vendar toliko kot se ga je letos, nihče ne pomni. Moška rastlina hmelja cveti nekoliko kasneje kakor ženska rastlina — hmelj, ki ga mi gojimo. Po navadi ima seme le prvoletni hmelj, ki cveti nekoliko kasneje kakor starejši nasadi. Zaradi deževnega in hladnega vremena pa je naš hmelj — ženska rastlina — s cvetenjem za nekaj dni zakasnil in nesreča je bila tu. Moške rastline, ki rastejo pri nas, razen v Inštitutu za hmeljarstvo, le divje po grmovju in ob potokih, so začele cvesti in oplodile mnoga hmeljišča.

Tako se je zgodilo. Posledice pa so težke, tako za pridelovalca kakor za trgovino. Hmezad ima s takšnim blagom nemajhno odgovornost.

Kdo pa je temu kriv? Krivi so vsi tisti, ki divjega hmelja ne uničujejo. Res je, da med divjim hmeljem ni veliko moških rastlin, vendar jih že nekaj zadržuje, da oplodijo velike površine hmeljišč. Toda to je zadeva zase, ki jo je treba obravnavati posebej.

Da pa ne bi izostala nobena neveščost v tem letu, nas je prizadelo v drugi tretjini avgusta še dvoje neurij. Prvo s silovitim viharjem, drugo pa z vetrom in dežjem. Posledice so bile strahovite. Podiralo in lo-

milo je hmeljevke, trgalo trte, klestilo poganjke in vrhove. Upirali so se več ali manj le mlajši nasadi z novimi hmeljevskami. Starejše z bujnimi rastlinami pa je lomilo na dva, tri pa tudi na štiri dele. Podlegle so tudi žične napeljave. V večini hmeljišč je bila podrt četrtina, v mnogih pa tudi polovica hmeljev. Pogled na opustošena hmeljišča je bil obupen že za vsakega neprizadetega, kaj šele za tiste, ki so vlagali v pridelovanje ogromno dela in sredstev. Tudi v tem primeru je trpela količina, še bolj pa kakovost pridelka.

Ugotoviti je treba, da so v letošnjem letu škropili tolikokrat kot še nikoli poprej. K temu so veliko pripomogle novo nabavljene škropilnice, precej pa tudi odgovornost za pridelek oz. strah pred škodljivci. Svoj delež je prispevala še organizirana akcija Inštituta za hmeljarstvo. V mnogih primerih se je s škropljenjem celo pretiravalo. To je bilo posebno tam, kjer škodljivcev, vzrokov pojava in pogojev razvoja še ne poznajo dovolj. S tem so si seveda samo povečali pridelovalne stroške.

Podoben primer smo lahko ugotovili še pri gnojenju z umetnimi gnojili. Stalno deževje je sproti spiralo potrošena gnojila, ki jih je prav gotovo do polovice šlo v izgubo. Zato so hmeljarji letos raztrosili toliko gnojil kot še nikoli doslej. Tisti, ki so gnojili z vsemi gnojili, so kljub večjim izdatkom le dosegli svoj namen. Vsi drugi pa, ki uporabljajo predvsem dušičnata gnojila, so dosegli slabšo kvaliteto, zlasti pa lahko blago.

Vse ugotovitve, ki smo jih navedli v zvezi z letošnjim pridelovanjem hmelja, so, kakor pravimo, na dlani. Zato bi bilo nesmiselno, če bi jih pretiravali, ali pa narobe — jih zmanjševali. Pridelovalni stroški so se znatno povečali brez krivde pridelovalca — hmeljarja.

S tem bi nekako ponovili ugotovitve hmeljarjev, ki so po končanem spraviu pridelka ocenjevali uspehe pridelovanja. V letošnjem primeru se ni povečalo le delo, ki ga je povzročalo neugodno vreme, pač pa tudi večje trošenje umetnih gnojil in večkratna škropljenja. K vsemu temu pa je prišteti še velike napore pri postavljanju hmeljev, ki jih je podiral vihar.

Nadalje hmeljarji naštevajo zvišanje pridelovalnih stroškov zaradi podražitve hmeljev, zaščitnih sredstev, preмога, obiranja in večje obdavčitve. Istočasno pa se je cena hmelja povečala le za 10 din I. in II. vrsti.

Ob tej priliki pa je umestno pripisati tudi to, da merodajni činitelji ne trdijo, da bi bili z obstoječo hmeljsko ceno kriti slehernemu hmeljarju vsi pridelovalni stroški. Vendar naglašajo, da bi se z večjo kupno močjo hmeljarjev podrlo ravnovesje, ki mora obstojati v gospodarstvu. To ravnovesje predstavlja na eni strani kupna moč (denar), na drugi strani pa blagovni sklad (blago, ki ga kupujemo). Potemtakem bi prevelika kupna moč ogrožala zaloge blaga in lahko povzročala nadaljnje dviganje cen. Takšni pojavi pa seveda ne vodijo k blagostanju.

Razumljivo, da je težko prepričati prav vse hmeljarje s takšnimi ugotovitvami. Nekateri namreč delajo enostranske zaključke s primerjavami iz prejšnjih časov. Tako navajajo za primer ceno hmeljev. Danes plača 1 kg hmelja 2 do 3 hmeljevke, medtem ko jih je plačal včasih od 6 do 8. Takrat je veljalo pravilo, da je moral prvoletnik kupiti hmeljevke sam.

Če se hočemo vživeti v položaj posameznih hmeljarjev, moramo poznati vse okoliščine, v katerih žive. Mnogo jih je, ki jih spremlja sreča, ki imajo urejena gospodarstva in vse kar je z njimi v zvezi. Mnogo pa jih živi tudi v slabih razmerah. Z velikim trudom vzdržujejo gospodarstvo in družino, za obnavljanje in izboljšave pa sredstev vedno zmanjka. Res je, da predstavlja izkupiček za hmelj precejšnjo, včasih kar

zavidljive vsote. Vendar ostanejo zneski večinoma le na obračunskih listih in povprečnemu hmeljarju ni usojeno, da bi prešteval milijone.

Spričo vsega tega je pri najbolj prizadetih hmeljarjih tudi nekaj nerazpoloženja. Nikakor se ne morejo sprijazniti z visokimi cenami hmeljev, ki jim povzročajo, da so stalni dolžniki. Letos je ta stvar še posebno pereča. Zato iščejo rešitve in se odločajo za zmanjšanje nasadov. Pravijo, da za same hmeljevke ne bodo delali več.

ZAKAJ nekateri hmeljarji ne dosegajo večjih hektarskih pridelkov

V uradnem listu FLRJ št. 34 z dne 15. avgusta 1956 je objavljen odlok o povračilu (regresu) pri nakupu umetnih gnojil in sredstev za varstvo rastlin za kmetijstvo.

Ker je za vse potrošnike, posebno pa za hmeljarje, ki uporabljajo precejšnje količine umetnih gnojil, da bi dosegli večje hektarske pridelke, regres zelo pomemben, prilagamo podatke polne in prodajne cene rudninskih gnojil, ki so trenutno na zalogi.

Poleg prodajne cene za 1 kg gnojil v rubriki 4 je predvsem zanimiva kolona 8, kjer so že izražene potrebe po posameznih gnojilih za 1 ha površine. Pri dušičnatih gnojilih, ki jih rabimo, da bi pridelali 20 q suhega hmelja, se gibljejo cene od 9.900 do 20.902 din. Razlika je kar precejšnja, celih 11.002 dinarjev. Vsak pameten hmeljar bo pošteno premislil pri nabavi umetnih gnojil. Res je, da lahko uporabljamo apneni dušik le jeseni oziroma zgodaj spomladi. Za letni obrok gnojenja bomo nabavili apneno amonijski soliter, saj je od čilskega solitra tudi za 7.926 din cenejši. Samo tisti hmeljar bo kupil najdražje umetno gnojilo, čilski soliter, ki ne verjame, da je soliter v apneno amonijskem solitru prav tako dober, če ne boljši od čilskega solitra.

V rubriki 6 vidimo v zadnji vrsti, da rabi hmeljna rastlina poleg treh glavnih hranilnih snovi na 1 ha tudi 731 kg čistega apna. Kadar uporabljamo dušičnata gnojila, ki vsebujejo apno, to sta apneni dušik in apneno amonijski soliter, dodamo zemlji oziroma dognojimo hmelju s 450 kg apna z apnenim dušikom ali 276 kg z apneno amonijskim solitrom. Ta količina apna za rast in razvoj hmeljske rastline skoraj popolnoma zadostuje.

Tudi pri fosfornih gnojilih je občutna razlika, če pogledamo potrebe po superfosfatu in Tomaževi žlindri. Razlika v ceni je 1.765 din. K temu moramo prišteti še 324 kg apna, ki ga vsebuje Tomaževa žlindra. To znesi nadaljnjih 1.806 din. Razlika v uporabi v prid Tomaževe žlindre naproti superfosfatu je torej 3.571 din. K temu moramo prišteti še negativno stran superfosfata, da spada med kislina gnojila, kar za naša hmeljišča ni primerno, saj spada hmelj med tiste rastline, ki dobro uspeva samo na nevtralnih tleh. Tomaževa žlindra ima tudi to prednost, da jo rastline počasi izkoriščajo in se v vodi ne topi, kakor je to primer pri superfosfatu.

V letošnji številki Hmeljarja 5—6 smo na strani 14 prikazali potrebe čistih hranil in doze umetnih gnojil po sadikah. Namerno smo takrat izpustili potrebe hmeljske rastline po apnu. Sedaj pa je čas in tudi potreba nam narekuje, da se o apnu temeljito pogovorimo.

Če to zadevo nekoliko globlje premislimo, takšnim hmeljarjem ne moremo dati prav. Mnenja smo, da so vse premalo pretehtali dejstva, ki so edino odločilna. Je že res, da nas hmeljevke izredno obremenjujejo, po drugi strani pa je zopet res, da bi z drugimi kulturami niti hmelja ne dosegli. Zato bo prav, da hmeljske nasade obdržijo, če jih že ne morejo povečati. Če kje, potem bi bilo v tem primeru umestno opozorilo: nikar se ne prenačimo.

Ivan Kronovšek

Apno bogati očeta in osiromašuje sinove! Star je ta ljudski izrek, preizkušen je in tudi drži. Da pa sinu ne bodo škodovali očetovi agrotehnični prijemi, mora biti sam vsaj tako pameten, kakor je bil njegov oče. S pravilnim apnenjem in vsestranskim gnojenjem lahko še izboljša očetove dobre izkušnje pri apnenju. Vedeti moramo, da je apno regulator rodovitnosti zemlje. Šele v prejšnjem stoletju je prišla znanost tako daleč, da je lahko razčistila dobre in slabe strani apnenja naše zemlje.

1. apno rabi rastlina in je prav tako važen kakor dušik, fosfor ali kalij;
2. apno regulira obilnost hektarskih pridelkov;
3. apno vpliva na reakcijo tal;
4. apno napravi godno zemljo;
5. apno napravi ugodna fizikalna svojstva zemlje;
6. apno pospešuje aktivnost bakterij v zemlji.

Vsako leto dajemo v hmeljišča za večje hektarske pridelke velike količine gnojil, na eni strani hlevskega gnoja, poleg tega pa še umetnih gnojil. Razume se, da moramo pri tem upoštevati pravo razmerje med dušikom, kalijem in fosforno kislino. S pravilnim razmerjem pri gnojenju ne dosežemo samo največje pridelke in najboljšo kvaliteto, s tem tudi napravimo rastlino odporno proti boleznim in škodljivcem.

Do sedaj smo vedno upoštevali le tri glavne hranilne snovi: dušik, fosfor, kalij. Zavedati pa se moramo, da igra tudi apno zelo važno vlogo, posebno pri tvorbi staničja. Za obdelavo hmeljišča in nego rastlin se porabi veliko denarja in časa. Pri vsem tem pa je važno zemljo obdržati v zdravem in rodnem stanju. Po godnosti zemlje spoznamo njeno zdravstveno stanje in rodovitnost. Brez dovoljne količine apna zemlje ne moremo obdržati v godnem stanju, prav zaradi tega je apno v prvi vrsti vzrok rodovitnosti zemlje. Ta okolnost velja posebno za srednje in težke zemlje, katere samo z dovoljno količino apna lahko obdržijo pravo strukturo. Le zemlja s pravo strukturo, zadostno količino vlage, če je dovolj zračna, lahko nudi vse pogoje za uspešno rast hmeljske rastline. Poleg tega dodajemo letno s fiziološko kislimi mineralnimi gnojili kislino, katero lahko uničimo samo z apnom. Apno je torej regulator kislosti zemlje. Tudi na lahki zemlji apnenja ne smemo prezreti. Apnenje namreč sprosti gotovi del humusa s tem, da nevtralizira humusne koloide iz njenega kompleksa. Na tak način vpliva količina apna na reakcijo zemlje. Mikroorganizmi, ki se nahajajo v zemlji, lahko gradijo organsko substanco, spreminjajo anorganska gnojila v oblike, katere rastline lahko sprejemajo samo v slabo alkalni reakciji. Kislina reakcija v zemlji pospešuje razvoj gob, ki so za razvoj kulturnih rastlin zelo škodljive. Pomanjkanje apna lahko zaradi tega gnojilo, ki je po

vrednosti lahko najboljše, napravi škodljivo, to se pravi, da dodana hrana ne učinkuje na povečanje pridelka, kar se pričakuje pod normalnimi pogoji.

Na podlagi zgoraj navedenega je dejansko brez-pogojno potrebno pravilno apnenje hmeljišč. Kakor moramo za zadovoljive hektarske pridelke vedno gnojiti s hlevskim gnojem; tako moramo v plan gnojenja vzeti tudi apnenje, ki ga opravimo jeseni brez hlevskega gnoja.

Na težki in srednje težki zemlji se priporoča apnenje že v jeseni tako, da se preko zime apno že razdeli v zemlji. Če tega ne moremo iz kateregakoli vzroka napraviti, izvršimo to delo zgodaj spomladi. Pri obeh primerih skušajmo apniti pri suhem vremenu in apno čim boljše razmetati in še mogoče pomešati z zemljo. Pravilno apnenje nam zagotovi obilen hektarski pridelek in dobro kvaliteto na eni strani, krepke in zdrave rastline ter ugodno zemljo na drugi strani.

PREGLED, POTREBA IN CENE RUDNINSKIH GNOJIL ZA HMELJARJE

Imena gnojil	Cene umetnih gnojil			Rabimo v kg za		Stane v din za	
	polna cena	re- gres	prod. cena	1000 rastlin	1 ha	1000 rastlin	1 ha
A. Dušičnata gnojila							
1. apneni dušik 20 % N	37,00	26,00	11,00	200,00	900,00	2.200,00	9.900,00
2. apneno amonijski soliter 21,5 % N	31,10	15,60	15,50	186,04	837,18	2.883,62	12.976,29
3. amonijski sulfat 21 % N	41,00	24,00	17,00	190,47	857,11	3.237,99	14.570,95
4. čilski soliter 15,5 % N	38,00	20,00	18,00	258,06	1161,26	4.645,08	20.902,86
B. Fosforna gnojila							
1. superfosfat 16 %	16,00	6,50	9,50	162,50	731,25	1.543,75	6.964,87
2. Tomaževa žindra 18 %	15,00	7,00	8,00	144,44	649,98	1.155,52	5.199,84
C. Kalijeva gnojila							
1. kalijeva sol 40 %	19,00	9,00	10,00	152,50	676,25	1.525,00	6.762,50
D. Mešana gnojila							
1. kas N : P : K = 8 : 4 : 8	26,00	14,00	12,00	Mešana umetna gnojila niso primerna za hmeljišča			
2. nitrofoskal N : P : K = 8 : 8 : 8	31,00	17,00	14,00				
E. Žgano apno približno 75 % CaO	—	—	4,20	162,66	731,97	683,17	3.074,26

Slovenski radio v službi kmetijstva

Slovenski Radio — Radio Ljubljana in Maribor, delno tudi Radio Koper — ima v svojem programu že nekaj let sem redne kmetijske oddaje, ki so namenjene strokovni in agrarno-politični vzgoji kmetijskih proizvajalcev in poslušalcev na podeželju. Radio Ljubljana ima vsak dan na sporedu 10 minut (12.30—12.40) kmetijskih nasvetov. Od tega časa se vsaki drugi dan v petih zimskih mesecih — november, december, januar, februar, marec, — uporabi 10—15 minut za oddajo Radijske kmečke univerze. Vsako nedeljo od 13.30—14.00 pa je na sporedu splošno priljubljena oddaja »Za našo vas«.

V enem letu je v kmetijskih oddajah na sporedu 246 strokovnih sestavkov in 360 strokovnih odgovorov na vprašanja poslušalcev. V letošnji Radijski kmečki univerzi pa bo na sporedu 63 strokovnih predavanj. Ti sestavki, skupno s sestavki in magnetofonskimi posnetki v oddaji »Za našo vas« dajo letno okrog 4.700 minut. To je približno 1.566 novinarsko tipkanih strani ali okrog 150 tiskanih strani velikosti časopisa.

Razumljivo je, da je za takšno delo potreben širok krog sodelavcev. Poleg treh ljudi — agronoma in dveh novinarjev, od katerih se eden delno ukvarja s kmetijskimi oddajami — nameščencev Radia, pripravljajo

prispevke za kmetijske oddaje le zunanji sodelavci. Posebnost pri tem je tesen stik s poslušalci kmetijskih oddaj in njihovo sodelovanje, saj tvorijo $\frac{1}{5}$ vseh oddavkov v teh oddajah dopisi poslušalcev oziroma odgovori na njihova neposredna vprašanja. Uredništvo pa dopolnjuje svojo organizacijo še s stalnim strokovnim kolegijem, v katerem je po en strokovnjak za vsako vejo kmetijstva z nalogo, da napravi načrt za kmetijske nasvete oziroma predavanja Radijske kmečke univerze, da poskrbi za sodelavce in sestavke ter jih strokovno pregleda. Poleg tega kolegija pa si je Kmetijsko uredništvo zagotovilo pomoč in sodelovanje Sveta za propagando Kmetijske redakcije Radia Ljubljana, v katerem sta dva predstavnika GZZ Slovenije, en predstavnik Zbornice za Kmetijstvo in gozdarstvo, en predstavnik Kmetijskega inštituta, en predstavnik Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov, en predstavnik Fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterino in ena predstavnica Zavoda za napredek gospodinjstva. Ta svet se sestaja od časa do časa z nalogo, da prediskutira, kako kmetijske oddaje Radia Ljubljana obravnavajo našo agrarno politiko in da pomaga utrditi zveze med organi najvišjih oblasti na področju kmetijstva in Kmetijsko redakcijo.

Kronološki seznam predavanj Kmečke univerze radia Ljubljane od 23. X. do 27. XI. 1956

Predavanja bodo ob torkih, četrtnih in sobotah vselej ob 12.30.

23. 10. a) Uvodna beseda urednika kmetijskih oddaj o kmečki univerzi;

b) Jože Ingolič, predsednik GZZ Slovenije: Ob radijski kmečki univerzi

25. 10. ing. Vera Marentič: Radijska kmečka univerza in kmetijsko-gospodarske šole

27. 10. Božo Jurak: Mladi združniki in kmetijsko-gospodarske šole

30. 10. ing. Vilma Pirkovič: Žene v združništvu

3. 11. prof. ing. Jože Levstik: Pomen kmečke univerze za strokovno izobrazbo v kmetijstvu

6. 11. dr. Marijan Pavšič: Stanje in bodoče naloge zboljšavanja živinoreje

8. 11. ing. J. Furlan: Vpliv kislosti tal na kmetijske rastline

10. 11. ing. Mirko Šiško: Pomen znanstvenega raziskovanja v sadjarstvu

13. 11. Franc Pirnat: Drevo na vasi

15. 11. Dr. Albin Sedej: Delo in pomen veterinarske službe v Sloveniji

17. 11. ing. Miran Veselič: Misli ob pospeševanju slovenskega vinogradništva

20. 11. ing. Zdravko Turk: Sodobno orodje in nje-
ga priprava za izkoriščanje gozdov

22. 11. ing. Dušan Stepančič: Kdaj kvarimo in kdaj zboljšujemo zlog zemlje

24. 11. prof. ing. Ivo Jelačić: Neizkoriščenje kapacitete v živinoreji

27. 11. dr. ing. France Janežič: Novejše ugotovitve pri zatiranju krompirjevih bolezní.

NOVE NALOGE INŠTITUTA ZA HMELJARSTVO

V letošnjem »Hmeljarju« je bilo že mnogo napisanega o delu inštituta. Iz teh člankov je vsak hmeljar lahko razbral, kako je bil inštitut organiziran in s čim se je pečal. Videl pa je tudi, da se inštitut razvija dalje.

Do zdaj je inštitut upravljala Okrajna združna zveza v Celju. Ko pa se je pretekli mesec ustanovila Kmetijsko proizvodjalna poslovna zveza v Zalcu, je bil inštitut predan njej. Zaradi nujne potrebe razširitve delokroga inštituta na ves okraj in na vse panoge kmetijstva, je upravni odbor Kmetijsko proizvodjalne poslovne zveze sprejel sklep, da se inštitut preobrne in razglasi za finančno samostojni zavod. Inštitut zdaj posluje pod nadzorstvom upravnega odbora Kmetijsko proizvodjalne poslovne zveze, upravlja ga pa 13-članski upravni odbor, v katerem so zastopniki hmeljarjev, kmetijski strokovnjaki in zastopniki delovnega kolektiva inštituta.

Nove naloge inštituta bomo najbolje opisali, če kar navedemo 6. člen pravil inštituta, ki se glasi:

»Inštitut ima tele naloge:

1. Znanstveno raziskuje pogoje proizvodnje hmelja v Sloveniji in zasleduje ter proučuje izsledke sodobne kmetijske znanosti v hmeljarstvu v svetu.

2. Preverja izsledke kmetijske znanosti v danih ekoloških pogojih in proučuje proizvodne pogoje kmetijstva v okraju Celje s ciljem, da se ugotovijo kmetijske proizvodne kapacitete in ukrepi, s katerimi se lahko te kapacitete izrabijo na najracionalnejši način.

3. Po teh strokovnih izsledkih usmerja v skladu z ekonomskimi pogoji kmetijstvo celjskega okraja, zlasti hmeljarstvo, in sodeluje pri pospeševanju kmetijske proizvodnje z uvajanjem znanstvenih izsledkov v prakso.

4. Po naročilu in proti plačilu raziskuje proizvodne probleme v kmetijstvu in daje strokovna mnenja in predloge.

Inštitut je torej znanstveno-raziskovalna ustanova za hmeljarstvo, ki pa se peča tudi s pospeševanjem vseh panog kmetijstva v okraju Celje.

V zvezi z organizacijo poslovnih zvez se je pokazala potreba, da se preuredi tudi kmetijska pospeševalna služba v našem okraju. Razen kmetijskih strokovnjakov inštituta, ki so se pečali s proučevanjem

in pospeševanjem hmeljarstva, pa tudi poljedelstva in zaščite rastlin, je imela Okrajna združna zveza Celje še poseben oddelek za pospeševanje kmetijstva s kmetijskimi strokovnjaki, ki so se ukvarjali s pospeševanjem vseh panog kmetijstva v okraju. Že dalj časa pa se je kazala potreba, da se oboje združi, kar se je zdaj zgodilo.

Po novi organizaciji inštituta ostanejo vsi dosedanja oddelki, s to razliko, da se dosedanja oddelka, produkcijski in selekcijsko genetski, združita v en oddelek za hmeljarstvo. Oddelki se bodo ukvarjali tudi z znanstveno raziskovalnim delom za razliko od odsekov, ki se bodo pečali le s pospeševalnimi nalogami. Potemtakem ima sedaj inštitut:

1. Oddelek za agroekologijo in poljedelstvo
2. Oddelek za hmeljarstvo
3. Oddelek za zaščito rastlin
4. Oddelek za agrokemijo
5. Odsek za živinorejo
6. Odsek za sadjarstvo in vinogradništvo
7. Odsek za kmetijsko strojništvo
8. Odsek za kmetijsko ekonomiko

Poleg tega pa ima inštitut še svoj poskusni kmetijski obrat.

Dosedanje naloge s področja hmeljarstva ne bodo prav nič okrnjene, ampak še povečane. To potrjuje tudi kratek pregled števila kmetijskih strokovnjakov (inženirjev in tehnikov) po oddelkih in odsekih:

	Ima zdaj	Bo imel
Agroekologija in poljedel.	2 inž. —	3 inž. 1 teh.
Hmeljarstvo	1 inž. 1 teh.	2 inž. 2 teh.
Zaščita rastlin	1 inž. 2 teh.	2 inž. 4 teh.
Agrokemija	2 inž. 1 teh.	2 inž. 1 teh.
Živinoreja	— —	1 inž. 2 teh.
Sadjarstvo in vinograd.	— —	1 inž. —
Kmetijsko strojništvo	— —	1 inž. —
Kmetijska ekonomika	— —	1 inž. —

Inštitut bo torej dobil še 7 kmetijskih inženirjev in 6 kmetijskih tehnikov. S sedanjimi 7 inženirji in 4 tehniki vred bo to močan strokovni štab, ki bo sposoben pomagati in strokovno usmerjati hmeljarstvo in kmetijstvo celjskega okraja.

Ing. Veljko Križnik

TUDI preiskava zemlje JE POTREBNA

Vsak napreden hmeljar in dober kmetovalec, ki je količkaj zadovoljen s svojim letošnjim pridelkom že v mislih kuje načrte, kako bo v prihodnjem letu svoj pridelek kvalitativno in kvantitativno izboljšal. Nekaj izkušenj za bodoče mu je prineslo leto, deloma si jih je pridobil sam pri svojem delu pri preizkušanju ukrepov, marsikateri nasvet pa mu je preko leta v tem ali onem vprašanju nudil strokovnjak. Pameten in razumen hmeljar, ki se je po njem ravnal, je danes zadovoljen.

Že vnaprej bo potrebno narediti načrt, koliko hlevskega gnojila in mineralnih gnojil bomo raztrosili. Nekatere površine bomo morali temeljito pognojiti, druge manj. Premisliti bo treba, preden se bomo dokončno odločili za najprimernejše.

Uporaba gnojil iz dneva v dan narašča. Hitro in tudi učinkovito delovanje gnojil hmeljarja navduši, da seže po njih. Pravilno in pohvalno je to. Pri uporabi mineralnih gnojil pa bi bilo potrebno pomisliti še na to: če je v zemlji dovolj humusa, kakšne reakcije je zemlja (kisle ali lužnate), če je v zemlji dovolj apna, ali ga primanjkuje in kakšno strukturo — zlog ima zemlja.

V zemlji, ki je s humusom zadostno oskrbljena, je sposobnost zadrževanja hrane, katera pride v zemljo v obliki rudninskih gnojil, največja. Seveda se te lastnosti razlikujejo tudi v vrsti zemlje. V lahkih peščenih tleh je vloga humusa mnogo večja kot v težkih. Glavni nosilec vezanja hranilnih snovi je v lahkih tleh humus, v težkih glinastih tleh pa so poleg humusa tudi glinasti delci, ki varujejo hranilne snovi pred izpiranjem.

Humus je lahko zelo različen. Lahko je kisel ali nevtralen. Le blag humus, to je tak, ki ni kisel, lahko obvaruje hranilne snovi pred izpiranjem in ugodno vpliva na kakovost in količino pridelka.

Humoznost zemlje v hmeljiščih povečamo z zadostnim jesenskim gnojenjem z dobro konserviranim dozorelim hlevskim gnojem ali kompostom, razen tega pa še s podorom (zelenim gnojenjem z deteljo, lucerno ali drugo zeleno maso ali tudi z mulčenjem. Na ostalih njivskih površinah pa zemljo dobro obogatimo s humusom le tedaj, če poleg vrstenja posevkov po nekem določenem redu — kolobarju še v zadostni meri gnojimo tudi s hlevskim gnojem.

Reakcija tal je velikokrat kljub zadostnemu gnojenju vzrok slabe rodovitnosti zemlje. Vsaka rastlina ima tudi v tem oziru svoje zahteve. Tako so rastline, ki ljubijo srednje kisloto reakcije (krompir, oves, koleraba, grah, črna detelja), druge najbolj uspevajo v nevtralni (hmelj, pšenica, ječmen, pesa, fižol itd.), pa so zopet rastline, katere najbolj rastejo na tleh kjer je dosti apna. Taka rastlina je n. pr. lucerna. Hmelj rabi za dobro rast mnogo apna. Letno ga izčrpa na ha okrog 500 kg. Zato priporočajo za gnojenje hmeljišč uporabljati gnojila, katera vsebujejo apno. Potrebno je tudi od časa do časa apniti z večjimi količinami apnenega prahu.

Vedeti pa moramo, da ni le zemlja različne reakcije, ampak bi lahko tudi gnojila, s katerimi gnojimo v tem pogledu razdelili. Lahko jih razdelimo v tri skupine: kislota, nevtralna, lužnata. Kislota gnojila so:

amonijski sulfat, superfosfat, kalijeve sol, kalijev sulfat. Nevtralna gnojila so: norveški soliter, amonijev nitrat, sečnina. Lužnata gnojila so: čilski soliter, apneni dušik, Tomaževa žlindra, žgano apno, surovi apnenec.

Večkrat z gnojenjem s kislimi gnojili na že kislilih tleh zemljo še bolj zakislimo in se potem lahko čudimo, zakaj je zemlja kljub zadostnemu gnojenju nerodovita.

Za razkisanje kislilih zemljišč je najučinkovitejše gnojilo apneni prah, ali pa zmlati apnenec, dolomit ali apneni lapor. Apnimo navadno pozno v jeseni ali pa zgodaj spomladi. Vedno pa moramo dodano količino apnenca ali apnenega prahu dobro premešati z zemljo, na njivah zaorati, na travnikih zabraniti.

Vsi naštetih činitelji so obenem tudi sodelavci pri ustvarjanju dobro zloženih ali dobro strukturnih tal. Seveda igrajo največjo vlogo pri ustvarjanju dobre strukture drobni organizmi. Ti pa se v zemlji v zadostni meri razvijejo le, če so v zemlji povoljni pogoji, v katerih lahko najboljše živijo. Ustrezajoči pogoji pa bi bili: zadostna oskrba z humusom, povoljna reakcija zemlje, zadovoljiva oskrba zemlje s toploto, zrakom in vlago.

Čim bomo zadostili tem najvažnejšim zahtevam zemlje in tako ustvarili v zemlji neko podlago za večjo rodovitnost, potem bomo lahko z večjo učinkovitostjo uporabljali razna mineralna gnojila.

Na oko ni lahko določiti teh lastnosti zemlje. Te je mogoče ugotoviti le v laboratoriju. Tu se poleg reakcije, količine apna, zaloge in vrste humusa, določa še primanjkljaj drugih hranilnih snovi. Potrebna navodila za pravilno gnojenje bodo koristna v toliko, ker si na podlagi teh lahko uredimo rentabilno gospodarjenje z umetnimi gnojili.

Zavedati se moramo, da le zemlja, ki je zadosti zagnojena s hlevskim gnojem, ki ni preveč kislota, katera vsebuje zadosti apna, le taka zemlja je dovolj zračna in le v taki zemlji voda in zrak lahko normalno krožita. Le v taki zemlji je gnojenje z mineralnimi gnojili dobičkonosno.

Sedaj, ko je hmelj pospravljen, je ravno čas za jemanje vzorcev zemlje. Na njivah, kjer pridelkov še nismo pospravili, bomo vzeli vzorce zemlje pozneje.

Najprimernejši čas za to delo je od 15. avgusta pa skozi celo jesen. Ker pa želimo laboratorijsko delo urediti tako, da bodo analize pravočasno narejene, bomo jemali vzorce najkasneje do 1. novembra. Časa za to je še dovolj.

Vsaka zadruga ima zaščitnika, ki je istočasno zadolžen in tudi priučen za pravilno jemanje vzorcev zemlje. Obrnite se nanj, ta vam bo vzorce zemlje pravilno vzela. Analiza je odvisna od pravilno odvzete vzorca. Poleg odposlanega vzorca naj bo tudi točno izpolnjena vprašalna polja, katero ima vsak jemalec vzorcev. Vzorcji, odposlani preko zadrug, so pravilno vzeti in še ta prednost je, da je analiza cenejša kot če zemljo odpošlje lastnik sam, brez združnega žiga.

Torej ne bodimo »neverni Tomaži«! Pohitimo z vzorcji zemlje.

inž. Blažena Pugelj

Potovanje hranilnih snovi po hmeljski rastlini

(Nadaljevanje in konec)

V istem razdobju so bile preiskane tudi korenike. V času obiranja je bila vsebina dušika 5,75 g v nasprotju z 10,7 g v pozni jeseni, ko so trte porezali. Vsebina dušika se je torej povečala od 10,7—5,75 g = 4,95 g. Ta prirastek dušika v jeseni je nastal zaradi povratka hranilnih snovi nazaj v koreniko.

Pozno v jeseni porezana rastlina je kazala 9,99 g manj dušika kakor tista, porezana ob obiranju. Vendar vsa ta količina ni bila v koreniki. Prirastek je samo 4,95 g. Razlika, 9,99 g—4,95 g = 5,04 g, je šla torej v izgubo. Kot že zgoraj omenjeno je nastala ta izguba zaradi izpiranja po dežju v času od obiranja do rezi trte. Torej v istem času, ko se je del dušika vračal nazaj v koreniko.

Če opazujemo oba odstavka tabele 5, ki sta bila na primeru dušika pojasnjena pri drugem poskusu, vidimo, da je od vseh 4 osnovnih hranilnih snovi, ki jih vsebuje za časa obiranja nadzemna hmeljska rastlina, en del potoval v koreniko, en del pa šel pri izpiranju v izgubo. Količine, ki so se vračale v rastlino in količine, ki so bile izprane, so za posamezne hranilne snovi različne. Precejšen je povratek dušika, potem sledi kalij, medtem ko se apna najmanj vrne.

Slično je pri fosfori kislini. Prvi in drugi poizkus dajeta enako pomembne rezultate. Pri dušiku in apnu je bil obseg povratka praktično enak, medtem ko se povrnjene količine pri kaliju in posebno pri fosfori kislini zelo razlikujejo. Kot za povratek hranilnih snovi, tako so bili tudi za izgubo pri izpiranju v obeh poskusih za vse 4 hranilne snovi dobljeni rezultati enakega pomena, ki se količinsko dobro ujemajo, samo pri kaliju se je pokazala večja razlika.

Izgube zaradi izpiranja so v vseh primerih precej velike. K temu naj še dodamo, da ni vzrok celotne izgube hranil, vsaj ne v celoti, izključno samo izpiranje, temveč so v tem vključene tudi one izgube hranilnih snovi, ki so nastale do jeseni zaradi odpadlega in zdrobljenega listja. Te količine hranilnih snovi moramo šteti za zgubljene za prehrano hmeljske rastline.

Za praktično presojo je primerno izraziti obseg povratka hranilnih snovi in izgubo pri izpiranju nasproti vsebini hranilnih snovi pri hmelju za časa obiranja v procentih. Ker je verjetno, da vplivajo krajevne razmere na omenjene posamezne razlike med obema poskusoma, so v tabeli 6 navedene poprečne vrednosti in istočasno srednje razmere za obseg povratka in izpiranja hranilnih snovi.

Doslej so bila pri tabelah 5 in 6 upoštevana razmerja nasproti mineralnim snovem. Dopolniti je treba, da se na isti način zmanjšuje tudi suha substanca nadzemskega dela rastline od obiranja do jeseni.

Jesenski povratek hranilnih snovi vpliva pozitivno na hmeljsko rastlino. Če se ta povratek onemogoči zaradi predčasne rezi hmeljske trte že v času obiranja, nastopijo zelo občutne izgube pri obiranju. Če pa je zaradi stalne uporabe stroja za obiranje hmelja nemogoče preprečiti odrez rastline v času žetve, je treba trto čim višje odrezati, vsaj 3 metre visoko.

Zaradi precejšnjih količin hranilnih snovi, ki se koreniki vrnejo ter zaradi dejstva, da ta proces traja do pozne jeseni, je treba trte odrezati kar se da pozneje, na vsak način pa ne pred novembrom.

Izkoriščanje sprejetih hranilnih snovi po hmeljski rastlini.

Kljub temu, da je znana količina prejetih hranilnih snovi in njih razdelitev na posamezne rastlinske

organe, kakor tudi obseg jesenske vrnitve, bo znanje o hranilnem režimu hmeljske rastline izpopolnjeno šele takrat, ko bo razčiščeno vprašanje koliko dodanih hranil, ki jih prejme rastlina pri gnojenju, dejansko sprejme in izkoristi.

Zanimivo je opazovati obnašanje hmeljske rastline, ne samo kot do sedaj za normalne, to je pozno odrezane trte, ampak tudi za tiste, pri katerih je bil postopek drugačen.

V tabeli 8 so zajeti rezultati za oba paralelna poskusa v poprečju 5 poskusnih let za nadzemno rastlino s kobilami.

Sprejemanje hranilnih snovi je odvisno od razvoja hmeljske rastline. Rezultati v tabeli 8 kažejo predvsem naslednje: neodvisno od različno obilnega gnojenja so bile, — z ozirom na načine rezi ali kar je enako močnejši rasti, za kar dajejo merilo suhe substance, — sprejete hranilne snovi v različno velikih količinah.

Dobro razvite rastline, to je one, ki niso bile predčasno odrezane, kažejo največji sprejem pri vseh 4 hranilnih snoveh, rastline pa, oslabiljene zaradi predčasne rezi 1 meter nad zemljo, so nasprotno sprejele najmanj hranilnih snovi. Ostali načini rezi kažejo, primerno svoji večji ali manjši škodi pri razvoju rastline, primerno zmanjšan sprejem hranilnih snovi.

Pri tem so na enak način obdelane in tudi skladno razvite rastline, vključno različnemu gnojenju, sprejele približno enake količine dušika, fosforne kisline, kalija in apna. Za normalni postopek, to je za neodrezane rastline, je to pokazala že tabela 2. Tu je dokazano to ravno tako za predčasno, v višini 1 metra odrezane rastline obeh poskusov, pri čemer se te tako rezane rastline razumejo nekako kot slabše inačice.

Stopnja izkoriščanja danih gnojil po hmeljski rastlini

Glede razmerja prejetih in danih količin hranilnih snovi velja v načelu isto. Pri vsakem poskusu so močnejše rastline sprejele, oziroma izkoristile večji del dodanih hranilnih snovi kot slabše razviti hmelj. Stopnja izkoriščanja odgovarja obsegu omejitve razvoja, povzročene od raznih načinov rezi.

Med obema poskusoma pa obstoja z ozirom na izkoriščanje gnojenja tudi pri enakem postopku obdelave rastlin glede na rez — nenavadna razlika. Z izjemo apna je bila pri poskusu II. dana količina gnojil boljše izkoriščena kot pri poskusu I. Tako so sprejele n. pr. normalne neodrezane rastline pri poskusu II. 79,2 % dušika nasproti 51,5 % pri poskusu I. Fosforne kisline je bilo pri II. poskusu sprejete 35,2 % nasproti 30,3 % pri poskusu I. Kalija je bilo pri II. poskusu sprejetega 50,2 % nasproti 32,0 % pri poskusu I. Vendar je znašal pri apnu odstotek izkoriščanja gnojil pri poskusu II. 21,6 % proti 34,7 % pri poskusu I.

Medtem ko so sprejete količine hranilnih snovi odvisne od načina rezi, oziroma od več ali manj močnega razvoja, je potrebna razlaga različno močnega izkoriščanja hranilnih snovi v obeh poskusih. Očitno, da je pri tem pomemben obseg gnojenja, ker so bili majhni dodatki dušika, fosforne kisline in kalija (pri poskusu II. in apna pri poskusu I.) pri hmeljski rastlini boljše izkoriščeni, tako da so absolutne količine hranilnih snovi v rastlinah, ki so bile na enak način obdelane, bile praktično enake. Takšna povezava med obsegom gnojenja in pepelom, oziroma vsebino hranilnih snovi je znana tudi iz primerov pri drugih rastlinah.

Kako je odvisna stopnja izkoriščanja hranilnih snovi od obsega gnojenja pri hmelju, bi bilo treba razjasniti s primernimi nadaljnjimi podatki. Predloženi poskusi ne omogočajo v tem oziru dokončnega sklepa, ker se iz uvodoma pojasnjenih vzrokov ne razpravlja o konstantnih razlikah gnojenja. Z ozirom na druge izide pri kulturnih rastlinah se ne sme, vsaj pri poskusih na poljih, gnojenje opazovati brez povezave z lastnostmi zemlje. Ne glede na njeno naravno zalogo hranilnih snovi, ki je bila pri teh 2 poskusih srednje dobra, so važne tudi fizikalne lastnosti. V tem pogledu pa kažejo zemlje pri poskusih I in II karakteristične razlike.

UDELEŽBA ZEMLJE, ZRAKA IN VODE V PROCENTU VOLUMENA V RAZLIČNO GLOBOKIH ZEMELJSKIH PLASTEH PRI POSKUSU I. IN II.

Pri poskusu I se razpravlja o vrstah, katerih prežračenje je pri globini 25 cm majhno in zaradi tega kažejo pojave zastajanja vode. Zemlja pri poskusu II je tip rjave zemlje, mešane z lesom s skoraj stalno enako dobrim prežračevanjem do globine 110 cm, pri tem je zastajanje vode komaj opazno. Hmelj je za visoko podtalno vodo občutljiv in je na k temu nagnjeni zemlji (poskus I) vpliv vremena na pridelke močnejši kot na zemlji pri poskusu II. Te karakteristične razlike so bile obravnavane že v I. delu tega članka ter so opozorile na povezavo z zemljo. Procentualno različno temeljito izkoriščanje gnojil v obeh poskusih je zaradi tega odvisno od fizikalnih razmer v zemlji.

Poleg tega je bila izvedena v kem. oddelku Zavoda za rastlinstvo in varstvo rastlin (vodstvo prof. dr. Springer) kemična preiskava obeh preizkusnih tal. Po tej je reakcija zemlje v živici obeh zemelj enaka, skoraj nevtralna do slabo kislja, v mrtvici pa kaže zaradi visoke vsebine apna (50 %) zemlja pri poskusu

od sestave zemlje in predvsem od razlik v fizikalnih lastnostih zemlje.

Za normalno obdelovanje hmeljske rastline kaže po tabeli 8 za poskuse I in II srednje izkoriščanje gnojenja (pri hmelju) v okroglih številkah za dušik 65 %, za fosforno kislino 33 %, za kalij 40 % in za apno 28 %. Te srednje vrednosti petih let od dveh (običajnih) gnojenj in za dve v Hallertau karakteristični vrsti zemlje lahko predstavljajo za prakso obširno uporabno povprečje.

Doerell in Linke sta vzela za podlago, ker jim je primanjkovalo posebnih podatkov za hmelj, naslednje splošne procente izkoriščanja za mineralno gnojenje: dušik 80 %, fosforna kislina 25 % in kalij 60 %. Za primerjavo naj služi naslednji podatek: Po Schmittu (8) je bilo ugotovljeno za 40-letni poskus na kmet. poskusnem zavodu v Darmstadt (kolobarjenje po naslednjem vrstnem redu — žito, okopavine in rdeča detelja) celotno izkoriščanje fosforne kisline v višini 40 procentov.

POTREBE HRANILNIH SNOVI ZA PRIDELEK HMEJJA SORTE HALLERTAU

Podatke, ki smo jih dobili z analizo hmeljske rastline, koliko hranilnih snovi potrebujemo za pridelek hmelja, so podani v tabeli 9. Podatki so računani na 1 ha površine. Oba poizkusa in različni načini rezi so ločeno registrirani in se dobro ujemajo s postavljenimi poizkusi. Tabela vsebuje tudi podatke drugih avtorjev, katerih rezultate najdemo v literaturi.

Pripisani so tudi hektarski pridelki suhega hmelja. Pri normalnem razvoju rastline, kjer trte niso bile predčasno odrezane, je pridelek 1750—2000 kg suhega hmelja. Ta pridelek je dolgoletno povprečje hallertauskega hmelja. Iz podatkov v tabeli 9 lahko napravimo naslednje praktične zaključke:

TABELA 9
POTREBE HRANILNIH SNOVI ZA 1 ha HMEJJSKEGA NASADA
Poizkus I in II dr. Zattlerja v primerjavi z drugimi avtorji

Način rezi	Pridelek v q/ha		Potreba hranilnih snovi v kg/ha				
	Suhega hmelja	Zelene mase listja, trt in panog	dušika	fosfora	kalija	apna	
Poskus I na ha 4441 rastlin	1. neodrezane trte	19,8	124,9	116,6	37,6	113,8	152,4
	2. odrezane trte 1 m	13,8	94,2	73,7	23,5	68,7	91,9
Poskus II na ha 4500 rastlin	3. neodrezane trte	17,3	100,3	117,5	38,5	106,1	155,6
	4. odrezane trte 1 m	13,4	88,4	77,1	24,4	81,2	111,8
	5. odrezane trte 3 m	16,0	92,8	98,1	34,8	98,6	142,3
	6. listje, zalistniki odstranjeni	15,3	93,3	91,7	34,0	86,9	137,3
Drugi avtorji	Gros 1898	6,6	70,6	193,2	58,4	141,6	303,7
	Fruwirth 1928	10,0	30,0	90,0	30,0	90,0	130,0
	Rheinwald			90,0	30,0	90,0	130,0
	Stutzer in Schneidewind 1931	10,0	40,0	95,0	27,0	68,0	
	Bonnet in Poppens 1955	10,0		90,8	30,0	102,1	115,6

I nevtralnno, neapnena pri poskusu II pa kisljo reakcijo. Glede humusa in dušičnatih snovi ni večjih razlik v posameznih slojih, vendar je zemlja v poskusu II. v tem oziru nekaj slabša. Glede na te okolnosti je končno upravičeno mnenje, da je manjše izkoriščanje hranilnih snovi, prejetih z gnojili, pri poskusu I odvisno

1. Za hektarski pridelek od 1750—2000 kg suhega hmelja lahko računamo približne potrebe čistih hranil. Vsak hektar rabi 117 kg dušika, 38 kg fosforne kisline, 110 kg kalija in 154 kg apna.

2. Če upoštevamo procent izkoriščanja umetnih gnojil, moramo za zgoraj navedene ha pridelke dodati

še procent neizkoriščenih hranil, ki so pri posameznih elementih različni. Na podlagi dobljenih rezultatov potrebujemo 180 kg čistega dušika, 115 kg fosforne kisline in 275 kg kalija ter 550 kg apna.

3. Ker računajo hmeljarji potrebe hranil zelo pogosto na 1000 sadik, je v tabeli 10 prikazana tabela hranil in gnojenja sorte hallertau.

TABELA 10

UPORABA HRANIL IN GNOJENJA ZA HALERTAUSKI HMELJ

Srednje vrednosti prvega in drugega poizkusa:

Pri pridelku	na hektar 1750—2000 kg				na 1000 sadik 390—445 kg			
	dušika	fosfora	kalija	apna	dušika	fosfora	kalija	apna
Rastlina porabi v kg	117	38	110	154	26	8,5	24,5	34
Zato potrebno gnojenje v kg	180	115	275	550	40	26	61	122

Hektarski pridelek od 1750—2000 kg odgovarja povprečnemu hektarskemu donosu posebno za sorto hallertau.

ZAKLJUČEK

V času obiranja se nahaja od skupne količine hranilnih snovi v nadzemnem delu rastline 82 % čistega dušika, 77 % čistega fosfora, 85 % čistega kalija in 89 % čistega apna, ostanek se nahaja v korenini.

V nadzemskem delu so hranilne snovi takole porazdeljene: Storzki imajo 38 % čistega dušika, 49 % čistega fosfora, 43 % čistega kalija, 16 % čistega apna,

v listju je 45 % čistega dušika, 24 % čistega fosfora, 28 % čistega kalija in 66 % čistega apna. Ostanek se nahaja v trtah in zalistnikih. Vidimo, da se največ čistega fosfora in čistega kalija nahaja v storžkih: hmelj je kalijeva rastlina, ta izrek poznamo že tudi savinjski hmeljarji. Dušik in apno sta v glavnem potrebna le za tvorbo listja.

Korenina sprejme od obiranja do pozne jeseni iz nadzemnega dela rastlin, ko so trte že dozorele, naslednje količine hranilnih snovi: 40 % čistega dušika, 25 % čistega fosfora, 21 % čistega kalija in 2 % čistega apna. Mnogo hranilnih snovi se izgubi zaradi jesenskega deževja in odpadlega listja.

Sprejemanje hranilnih snovi je boljše pri dobro razvitih rastlinah. Boljše je pri tistih rastlinah, ki so jim trte popolnoma dozorele in je bila hmeljevina porazana pozno jeseni. Najslabše sprejemajo hrano tisti sadeži, katerim porežemo hmeljevino takoj po obiranju. Ostali poizkusi (odrezani hmeljevino 3 m visoko, odstraniti listje in trte) sprejemajo hrano odvisno od napravljenega poizkusa. Rastline, pri katerih so bile odrezane trte šele pozno jeseni, izkoriščajo dušičnatih gnojil 65 %, fosfornih 33 %, kalija 40 % in apna 28 %. Pri hmelju, kateremu so trte porezane šele pozno jeseni, ki da 1750—2000 g suhega hmelja, porabijo rastline 117 kg čistega dušika, 38 kg čistega fosfora, 110 kg čistega kalija in 154 kg čistega apna. (Preračunano na 1000 rastlin in 390—445 kg suhega hmelja porabijo rastline 26 kg čistega dušika, 8,5 kg čistega fosfora in 24,5 kg čistega kalija ter 34 kg čistega apna). Da rastline lahko izkoristijo te količine hranilnih snovi, je treba gnojiti s posameznimi hranilnimi snovmi na 1 ha v sledečih količinah: 180 kg čistega dušika, 115 kg čistega fosfora, 275 kg čistega kalija in 550 kg čistega apna. Te količine preračunane za 1000 rastlin so: 40 kg čistega dušika, 26 kg čistega fosfora, 61 kg čistega kalija in 122 kg čistega apna.

Ti poizkusi so objavljeni v časopisu »Hopfen Rudschau« letnik 1954 v št. 14, 16, in letnik 1956 v št. 5, 6, 7. Za primerjavo glej poizkus »Instituta za hmeljarstvo«, ki je objavljen v Hmeljarju leta 1952 v št. 5—6.

Inž. Lojze Kač

Načela temeljne in predsetvene obdelave glavnih tipov obdelovalne zemlje na hmeljarskem področju

ing. Bogdan Ferline

Preteklo zimo sem na predavanjih govoril o obdelavi zemlje, ki sem jo tolmačil po tabeli, ki jo tudi v tem članku priobčujem. Z raznih strani sem namreč dobil pobudo, da naj v predavanjih obravnavano snov objavim. Ker je sedaj po pospravljanju pridelkov doba jesenske in predzimske obdelave zemlje, je gotovo ta čas najpripravnejši, da spomnim nekdanje poslušalce na to, kar so v predavanjih slišali.

Vsak izkušen poljedelec ve, da zahtevajo razne zemlje, prav tako pa tudi različna stopnja njihove godnosti in zloženosti, oziroma njih vlažnost v času obdelave že pri eni in isti vrsti zemlje, različne načine obdelave. Bolj zamršene pa so te odločitve, če imamo opravka z različnimi vrstami hmelja. Zato moramo

najprej ugotoviti našete okolnosti, na kar se šele lahko odločimo za najbolj ustrezen način obdelave.

Na hmeljarskem področju imamo 4 skupine vrst zemlje, od katerih smo preiskali 456 vzorcev, ki smo jih vzeli iz hmeljišč. Kakor je iz prve kolone v tabeli razvidno, je bilo največ peščenih glin (59%), njim sledijo po številčnosti peščene ilovice (17%), nadalje glinaste ilovice in gline (14%) ter končno glinasti ali ilovnati peski (10%). O obdelavnosti in rodovitnosti zemlje pa ne odloča samo vrhnja orna plast, temveč tudi podlaga na kateri leži ornica. Če je n. pr.: podlaga nepropustna za zrak in vodo (gline, močvirna siga itd.), bo tudi ornica časovno teže obdelavna, ro-

dovitnost pa bo posebno za nekatere posevke ali nasade zmanjšana. Nasprotno bo zračna toda vododržna spodnjica boljše rodovitnost težke ornice in pri obdelavi ne bo potrebno loviti ustreznih ur, kadar lahko brez škode izvršimo globoko obdelavo, ne da bi pri tem zaradi prevelike vlažnosti izoravali mastne brazde ali kvarili zlog zemlje.

Glede na omenjene okolnosti smo lahko ocenili našete vrste zemelj na hmelnjskem področju tudi z ozirom na podlago. Ugotovili smo, da je peščena ilovica ona zvrst ornice, ki ima na vseh podlagah hmelnjskega področja največjo rodovitnost: na produ odlično, na hribinskih zemljah in na vlažnih globokih naplavinah pa prav dobro. Zato smo mogli peščeno ilovico oceniti kot najboljšo po zlogu in rodovitnosti, po obdelavnosti kot srednje lahko.

Peščeno glino, katera je na hmelnjskem področju najbolj razširjena, moramo že slabše oceniti. Tudi njej godi prodnata podlaga, medtem ko je na nanosih hribinske zemlje in na vlažni globoki naplavini že pretežka. Zato je njena obdelavnost ocenjena kot srednje težka, klasifikacija po zlogu in rodovitnosti pa je še prav dobra.

Medtem ko se obe opisani zvrsti zemlje nekako izenačeno ponašata v povoljnem ali slabem smislu z ozirom na značaj podlag, bomo pri sledečih zvrsteh videli, da je to njihovo ponašanje prav različno. Glinasta ilovica in glina so lahko celo prav odlične rodovitne zemlje na nekaterih nanosih hribinske zemlje, medtem ko so na produ le še dobre, na vlažni globoki naplavini pa celo slabe. Zato so lahko te zvrsti zemlje kljub svoji težki obdelavnosti še kolikor toliko rodovitne na hribinski podlagi, slabo rodne pa na vseh drugih.

Glinasti in ilovnati peski so zaradi svoje lahke obdelavnosti odlično rodovitni na vlažni globoki zemlji, kjer uspešno zdržijo kratkotrajnejše suše. Na vseh drugih podlagah suša zelo zmanjša poljske pridelke ali jih napravi negotove. Zato moramo peske oceniti po rodovitosti in zlogu kot slabe za njive, večinoma pa tudi za stalne kulture. Le pogozdeni peski so dostikrat še najbolj rentabilni, posebno če se izbere ustrezna zvrst gozdnega drevja.

Mislím, da ni potrebno posebej poudariti, da zahtevajo različnosti posameznih zemelj tudi različno temeljno obdelavo. Ta različnost obdelave pride do izraza v izbiri pravega časa za njo, dalje v načinu same obdelave in končno v načinu gnojenja s hlevskim gnojem ali drugimi humusnimi gnojili. Da bi bile smernice za obdelavo čim bolj razumljive, posebno glede hmelnjstva, bomo najprej razpravljali o kolobarskih poljskih posevkih, ker so načela za njih v marsikaterem pogledu enaka.

Globina temeljne obdelave zemlje za ozimino je pri nas zadostna, če doseže 14—18 cm. Takšna globina je priporočljiva, ker pri nas pade na vsak m² površine čez 1000 l padavin. Globokejšje je lahko oranje v bolj lahkih zemljah, plitkejše pa v težjih. Vedno pa orjemo le do globine godne zemlje. Zelo važen je čas izvršitve. Ta naj bo tako zgoden, da se zemlja more od obdelave do setve še zadovoljivo sesesti. Če se zemlja ne sesede zadostno ter se brazde niso sesule, zdrkne seme v prostorih med grudicami pregloboko v zemljo, posebno pri ročni setvi. To lahko povzroči močnejše zmrzovanje ali ozeblost rastlin, posebno onih, katerih zrnje je padlo čez 8 cm globoko. Pravilna globina setve ozimin je namreč le 3—5 cm. Ozeblosti ozimin navadno ne opažamo temveč le, če so rastline povsem izmrzle in propadle. Raziskovanja so dokazala, da je poglaviti vzrok tkzv. »slabih letin« ozimin v naših krajih ozeblost rastlin, ker te nikoli ne morejo več doseči v razvoju zdravih rastlin. Zaradi tega se tudi slabeje obrastejo, a na njihovih klasih se razvije

le malo število trizrnatih klasičev, torej dajejo manjše število zrnja. Koliko časa pred setvijo že moramo njive preorati pri posameznih vrstah zemlje, je razvidno iz tabele. Ravno tako zvemo iz nje kdaj moramo deteljišča preorati, da bo ruša lepo razpadla, ter se bo zemlja zatem zadovoljivo sesedla.

Način obdelave za setev je lahko preobračanje brazde ali pa tudi samo globoko oranje. Preobračali bomo brazdo na težkih zemljah, ali pa če je njiva močnejše zapleveljena ali zbita po dežju ali sploh v neugodnem stanju. Če pa je zemlja nezapleveljena in v rahlem stanju, kar je mogoče na lahkih tleh oziroma po izoranem krompirju in korenčnicah, sme nadomeščati oranje srednje globoko rahljanje. Nikoli pa naj oranje ne seže globlje kot je zemlja godna, da ne bi negodnico spravljali na površje in s tem poslabšali kalenje in izkalenje semena. Godna zemlja, t. j. ona, ki vsebuje zadosti sprstenine (humusa) in ki je bogata na koristnih bakterijah ter ima mrvičast ali drobno grudnat zlog, je najprimernejša posteljica v katero položimo seme z zavestjo, da bo lepo kalilo in vzkalilo. Če godnici primešamo negodnico ali celo mrtvico s preglobokim oranjem, oslabimo kalitev in seveda tudi razrast ter rodovitnost ozimin.

Za jare posevke najuspešnejše obdelujemo zemljo v času, ko je še toplo v jeseni, torej v septembru in nekako do 10. oktobra. Zgodnje obdelovanje zemlje je potrebno predvsem za okapavine, ker za nje naj bo obdelava najbolj globoka. V jesenskem času se vrši v zemlji zelo bujno presnavljanje rastlinske hrane, saj so raziskovanja dokazala, da se v tem času redno zelo razmnožijo koristne bakterije, ki to presnavljanje izvršujejo. Bujno življenje in dejavnost bakterij pa sta mogoča le v rahli zemlji, nikoli v zbiti. Bolj pozno ko izvršimo obdelavo za jare posevke, krajši čas bo trajalo delovanje bakterij, saj je znano, da ga nizke temperature popolnoma omrtvijo.

Po času, kdaj izvršimo temeljno obdelavo za jare posevke, razlikujemo več vrst obdelave. Jesenska pa da v čas od 1. 9. do 10. 10. in zgoraj smo že podčrtali njene velike prednosti. Njej sledi predzimsko obdelava, ki traja do 1. decembra. Ker pa nastopa pri nas v tem obdobju deževna doba, ki traja nekako od 20. oktobra pa do 10. novembra, se predzimsko obdelava deli na ono pred- odnosno po deževju. Predzimsko deževje daje 200 do 300 l padavin na 1 m²! To je velika količina vode, ki močno zapere in zgosti negodne zemlje. V lahkih zemljah izpere večino dušičnate in deloma tudi kalijevo hrano, ki so jo koristne bakterije v topli jeseni pripravile za spomladanske posevke. Neugodnemu učinku in gospodarski škodi, ki jih lahko povzroči deževje, se izognemo, če orjemo neposredno pred deževjem le godne težke zemlje, ker samo te imajo sposobnost močnejšega osvajanja rastlinske hrane in boljši zlog. Po deževju pa temeljno obdelujemo negodne težke zemlje in pa bolj peščene.

Po predzimskem deževju, posebno pa po prvem decembru, nastopa pri nas čas, ko se padavine postopoma zmanjšujejo vse do začetka marca. V decembru pade okoli 60—70 l vode na 1 m², v januarju samo 40—60 l, a v februarju najmanj v celem letu, in sicer le okoli 30—40 l. Mnoge med temi padavinami so sneg, ki niti ne zbije zemlje pri padanju, niti ne izpira rastlinske hrane, če se normalno hitro topi. Čas od 1. decembra do zadnjih dni februarja je doba obdelave lahkih in negodnih težjih zemelj. Mraz v tem času pomaga poljedelcu, da tudi ornica s pokvarjenim zlogom postane mrvičasta ali vsaj drobnogruda, le da takšen učinek mraza navadno ne seže skozi celo obdelano plast, temveč le 8—10 cm globoko.

Najlažje zemlje, to je peske, prav tako pa tudi tla z visoko podtalnico, obdelamo šele spomladi, prav kratko pred setvijo, druga, ko so se primerno osušila.

Sestav zemlje v hmeljarskem okolišu		Peščena glina	Peščena ilovica	Glinasta ilovica ali glina	Glinasti ali ilovnati pesek
Ocena zemelj na raznih podlagah po zlogu in rodovitnosti	apneno-silikatni prod	II. 133	I. 23	III. 23	IV. 23
	hribinska zemlja	III. 74	II. 41	I. 29	IV. 16
	vlažna in globoka naplavina	III. 59	II. 19	IV. 11	I. 5
Število preiskanih vzorcev zemlje	absolutno	266	83	63	44
	v %	59	17	14	10
Ocena obdelavnosti		srednje težka	srednje lahka	težka	lahka
Klasifikacija zemelj po zlogu in rodnosti		prav dobra	odlična	dobra na hribinski zemlji slaba na drugih podlagah	dobra na vlažni globoki zemlji slaba na drugih podlagah

Temeljna obdelava za ozimine, globina obdelave 14—18 cm	čas	8—15 dni pred setvijo, na deteljiščih 5 tednov prej	2—3 tedne pred setvijo, na deteljiščih 6 tednov prej	Tik pred setvijo, na deteljiščih 3—4 tedne prej
	način	Oranje godnice; po izoranem krompirju lahko le spodrivanje	Oranje godnice	Oranje ali spodrivanje, kar se ravna po zaplevljenosti njive in po vremenu

Temeljna obdelava za okapavine Globina obdelave 18—30 cm	Čas	Predzimsko manj peščene pred deževno dobo (20. X.—15. XI.) bolj peščene po deževni dobi	Jesenska	Zimska ali spomladanska
	Gnojenje s hlevskim gnojem	Normalno zaoravanje (10.—15 cm) pred predzimskim globokim obdelovanjem	Plitko zaoravanje (8—12 cm) pred jeseško globoko obdelavo	Globoko zaoravanje (15—18 cm) s temeljnim oranjem
	Način	Preiskati zlog zemlje po globini obdelave		
		globoko godne — orati plitko godne — orati in spodriti	Godnico — orati negodnico — spodriti	Orati po zimski obdelavi, oranje in spodrivanje pri spomladanski obdelavi

Temeljna obdelava za jafine in druge spomladanske posevke globina obdelave 15—18 cm	Čas	Predzimska po deževni dobi, ali pa zimska na močno peščenih tleh	Predzimska pred deževno dobo	Zimska ali spomladanska
	Način	Preiskati zlog zemlje do globine obdelave		Orati pri zimski obdelavi. Oranje in spodrivanje pri spomladanski
Orati po posevkih z globokimi koreninami; sicer pa orati godnico- spodriti negodnico		Orati godnico spodriti negodnico		

Spomladanska predsetvena obdelava	Poravnanje zimske surove brazde	Neogibno na godnih zemljah, na ocednih zemljiščih, na bolj ilovnatih ali glinastih tipih zemlje	Priporočljivo na ocednih in godnih zemljah, sicer le v suhih spomladih	Nepotrebno
	Priprave za žita in druge zgodnje posevke	Površinska obdelava povlečene zimske brazde. Oranje zaplevljenih zemljišč, čemur sledi površinska obdelava	Oranje ali spodrivanje godnice z naslednjo površinsko obdelavo	Spodrivanje zaplevljenih zemljišč, sicer le površinska obdelava brazde
	Priprava za okopavine in druge pozne sadeže in posevke	Oranje zaplevljenih zemljišč, spodrivanje nezaplevljenih, toda povlečenih zemljišč, oboje 3—5 cm plitkeje od temeljne obdelave. Površinska obdelava z brano, izjemoma z valjkom	Oranje godnice, spodrivanje na plitkih zemljah. Površinska obdelava z vlačo	Spodrivanje ali oranje, 3—5 cm plitkeje od temeljne obdelave površinske obdelave: valjanje, brananje

Temeljna obdelava hmeljišč v žičnici	Čas	Predzimska dobro humozne: takoj po osušenju hmeljevine bolj peščene in manj humozne po deževju	Predzimska po deževju ali zimska	zimska	
	Gnojenje s hlevskim gnojem	Vsako drugo leto obenem s predzimsko obdelavo	Vsako leto s polovičnimi količinami obenem s predzimsko obdelavo	Vsako leto v zimsko brazdo	
	Način in delovne faze	Jarkanje godnice za gnojenje	Globina 12—15 cm	Globina 8—12 cm	Globina 15—18 cm
		Drobljenje plazine do 30 cm glob.	Vsako 3.—4. leto s plugom, z rahljačem ali brez deske	Vsako 2.—3. leto na isti način	Izjemoma v starejših nasadih
	Prioravanje	Pri razdalji vrst: 140—150 cm z 2 brazdama, preko 160 cm s 3, od katerih je 1. globoka, 2. srednja, 3. do glave starega štora			

Kdor obdeluje tudi druge vrste zemlje šele spomladi, ta močno greši. Seveda nas lahko razne neizbežne okolnosti prisilijo, da moramo hočeš nočeš včasih nepravilno postopati in temeljno obdelovanje izvrševati v nepravem času. V teh primerih moramo paziti, da ne bomo takšne zemlje med oskrbovanjem posevkov še bolj pokvarili, kar se kaj rado zgodi, če zemljo obdelujemo v preveč mokrem stanju. Zato moramo vedno skušati takšne grehe popraviti z naslednjim temeljnim obdelovanjem, ki ga moramo izvršiti pravočasno in največkrat v zvezi z gnojenjem s humusnimi gnojili ali s setvijo detelj, da s tem zagotovo zopet ugodimo ornico.

Najvestnejše moramo obdelovati zemljo za okapavine. Globina te obdelave se ravna po posevku. Podzemni pesi (sladkorni ali polsladkorni) moramo zemljo zrahljati do 30 cm globoko, krompirju in nadzemni pesi 20—25 cm, koruzi 18—20 cm itd. V razpredelnici so navodila, v katerem času moramo obdelavo izvršiti. Okopavinam pa navadno tudi gnojimo s hlevskim gnojem. Tega ne smemo tako globoko zaorati kot rahljamo zemljo za posevek, ker bi se hlevski gnoj v takem primeru ne mogel razkrojiti zaradi pomanjkanja zraka in bi ga še po letih zopet spravili na površino popolnoma zoglenelega. Takšno gnojenje ni učinkovito, od njega imamo le gospodarsko škodo in napravili smo si nepotrebno delo. Hlevski gnoj moramo vedno vdlati v živo zemljo t. j. v godnico. V njej je večina koristnih bakterij, ki so najbolj sposobne za presnavljanje rastlinske hrane. Godnica na eni in isti njivi pa vsako leto ne leži enako globoko. Najbolj plitka je po krušnih žitih, travah in koruzi. V normalnih zemljah seže godnica ob žetvi teh posevkov le 10 do 15 cm globoko. Razne pese, krompir, fižol, grahorice, lan, konoplja itd. pustijo za seboj godnico globoko 14—18 cm. Najglobljo godnico, 18 do 20 cm, dosežemo po črni detelji in lucerni, ki razen tega še razrahljajo negodnico ali živico pod ornico. Čez 20 cm godnica pri nas le redkokdaj seže. Izjemoma se to zgodi le pri zelo humozni vrtni zemlji ali pri zelo humoznih peskih, pa tudi takrat ni globlja od 22 cm.

Pri obdelavi zemlje za okopavine je globina godnice važna še zato, ker moramo zemljo globoko zrahljati (20—30 cm). Če bi zemljo samo preobračali do name-ravane globine, bi gotovo zmanjšali pridelek kljub gnojenju, ker bi godno zemljo podorali, negodno zemljo pa izorali na površino. Bakterije in druge drobnoživke bi v podorani godnici zaradi pomanjkanja zraka propadle, v izorani negodnici pa bi se le počasi razmnožile, tako da bi to gotovo v tem letu vplivalo na pridelke. Zato priporočata poljedelska znanost in praksa, da orjemo in s tem preobračamo zemljo le do globine godnice, negodnico pa nato spodrijemo z grebači ali plugom brez deske. S tem negodnico sicer zrahljamo, vendar jo pustimo v globini kjer je bila. Lasne koreninice se razvijejo v godni zemlji, kjer tudi najdejo hrane. V razpredelnici je naznačeno, kako globoko se sme hlevski gnoj zaoravati in iz teh podatkov je tudi razvidno, da ga na lahkih zemljah globlje vdlati kot na težkih. Glede načina obdelave pa je priporočeno, da najprej preiščemo kako globoka je godnica in da šele nato določimo kako globoko bomo orali in koliko bomo spodrivali. Le na pesku ne delamo teh razlik, temveč celotno brazdo preorjemo.

Temeljna obdelava za jarine in druge spomladanske posevke, razen okapavin, se razlikuje od obdelave okopavin po tem, da jim neposredno ne gnojimo s hlevskim gnojem in da jih obdelamo le 15—18 cm globoko. Za takšno obdelavo lahko izberemo pri težkih zemljah bolj zgodnji čas, pri lažjih pa zimski, na peskih celo spomladanski. Glede določanja načina obdelave pa postopamo slično kot pri okapavinah.

Zelo važna je spomladanska predsetvena obdelava one zemlje, ki je prezimila v surovi brazdi. Takšna zemlja je v tem stanju prestala določeno presnavljanje, ki je povečalo njeno rodovitnost in olajšalo njeno obdelavnost. Zato je prva naloga poljedelca, da to rodovitnost ohrani in ne dovoli, da bi spomladansko deževje izpralo ali da bi pleveli izčrpali hrano, ki je pripravljena za nameravane posevke, odn., da bi se pokvaril ugoden zlog zemlje v katerega je mraz zmrzil brazde in grude. Zato je prva naloga spomladi, da takoj ko so se grebeni zimske brazde osušili, površino njiv poravnamo s tem, da jih povlačimo. To delo najlepše opravimo z lesenimi vlačami, ki si jih lahko sami naredimo. Ugrabiti pa moramo pravo uro za povlačenje, ker zemlja ne sme biti niti premokra niti preveč suha. Navodilo v razpredelnici pravi, da je povlačenje surove brazde neogibno na nekaterih zemljah, drugod priporočljivo, na peskih pa sploh ni potrebno. Pravi učinek povlačenja bomo dosegli le na godnih zemljah. Če s povlačenjem nismo dosegli zaželenega uspeha, nas to opozarja, da je zlog zemlje pokvarjen in da moramo potrebno ukreniti, da se bo zlog zopet popravil.

Predsetvena obdelava za jara žita in druge rane posevke na povlačeni zimski brazdi godnih zemelj lahko odpade ter lahko takoj sejemo. Če se je površina njive po povlačenju zopet zaskorjila, moramo pozemnino najprej z brano zrahljati in šele potem posejati. Ako je njiva zapleveljena, brananje ne zado-stuje in jo moramo preorati. Pri tem pazimo, da ne bomo podorali vrhnji sloj godne ali od mraza zmrvljene zemlje, ker če bomo to storili, bo setev nepopolno iznikla, vse nadaljnje oskrbovanje posevkov pa bodo ovirale grude od izorane in osušene negodnice. Zato spomladi pripravljamo zemljo za setev s čim manj preoravanja in s čim več globokega rahljanja. To velja še v večji meri za okapavine, za katere moramo zemljo zrahljati 5 cm plitkeje kot je segla zimska brazda. Posebno pri okapavinah se bo pokazalo kako zelo je koristno zgoraj priporočeno povlačenje surove brazde. Zemlja se bo namreč hitreje segrela in plevelna semena bodo tudi prej izkalila. Če zadenemo čas, ko so pleveli šele v izkallenju in še nimajo najstarejši več kot dva lista, bomo v tem trenutku z malo truda ogromno plevela uničili, če bomo njivo pobranili sončnega dne. Pred saditvijo krompirja in posebno koruze bomo to brananje še enkrat ali dvakrat ponovili in prihranili si bomo mnogo delovne sile za njihovo okapanje.

Do sedaj smo spoznali načela za obdelavo njivske zemlje za kolobarske posevke. Ta načela moramo znati prilagoditi tudi v hmeljarstvu, saj gojimo hmelj na istih zemljah kot ostale posevke. Razlika med kolobarskimi posevki in hmeljem je v glavnem ta, da je hmelj večletna rastlina, ki se leto za letom vedno enako globoko obdeluje. S takšno obdelavo se zlog zemlje kvari in v večini hmeljišč imamo namesto godne zemlje negodnico ali celo pokvarjeno nestrukturno ornico. Posebno rade se pokvarijo peščena glina in druge gline, medtem ko so ilovice in peski manj nagnjeni h kvarjenju. Z vedno enako globoko obdelavo se namreč pod ornico že po 3—5 letih po rigolanju pred saditvijo hmelja stvori plazina, to je zgoščen in zatrdel sloj, ki ovira prezračevanje, ocednost in kapilarnost zemlje, obenem pa slabi bujnost in delovanje koristnih bakterij. Posledica plazine sta zato hitrejša izhiranje hmelja in njegova slabša rodovitnost. Obdelavo zemlje močno ovirajo hmeljevke, ki služijo le 5 mesecev na leto kot opora hmelju, sicer pa stoje 7 mesecev v piramidah na hmeljiščih za oviro pri obdelavi. V jesenskem in zimskem času, ko na drugih njivah različno obdelujemo in gnojimo, miruje na hmeljiščih vsaka obdelava, ker zaradi piramid ne mo-

remo z orodjem na hmeljišča. Skrbni hmeljarji sicer odorjejo one redi hmelja, kjer bodo takoj po obiranju postavili piramide. Toda to delo se mora takrat opraviti preveč plitko in v času, ki ni priporočljiv zanj, ker hmeljska rastlina takrat še živi in se obdelava ne more izvršiti tako kot bi se morala. Takrat je namreč še treba paziti, da pri obdelavi ne potrgamo lasnih korenin hmelja, ker bi s tem preprečili dozorevanje štora in korenin, kar bi zmanjšalo rodovitnost v prihodnjem letu. Pravilna temeljna predzimska obdelava se lahko izvrši šele potem, ko je hmeljarska rastlina že dozorela za prezimljenje in ko je hmeljevina že odstranjena. Takrat tudi lahko plitko zaorjemo hlevski gnoj, na kar izvršimo izredno globoko rahljanje, če je potrebna in ki naj zdrobi plazino ter naj zato seže do 30 cm globoko. Tudi glede prioravanja zemlje pri gnojenju ali pri globokem rahljanju daje razpredelnica ustrezna navodila upoštevajoč, da se more pri raz-

lični razdalji redi v hmeljišču tudi različno obdelovati. Ta različnost je v številu brazd kot tudi v njihovi globini.

Obdelava hmeljišč, kjer še uporabljamo hmeljevke za oporo rastlinam, se od opisane v žičnicah ne bi smela razlikovati. Tudi na teh hmeljiščih naj bi gnojili, globoko rahljali in prioravali po istih načelih. Zaradi piramid hmeljevka pa se opisana obdelava ne more izvršiti po vsem hmeljišču, temveč le tam, kjer jo piramide ne ovirajo. Zato je potrebno piramide vsako leto pomakniti za 3 redi na desno ali na levo od vrst, kjer so bile v predhodnem letu. Če to ne storimo, bomo kaj kmalu opazili, da je pridelek tam, kjer so vedno stale piramide, v vsakem pogledu slabši in tudi nasad se bo hitreje izrodil kot drugod. Zato smo primorani nasad predčasno izkrciti ali pa se moramo zadovoljiti z bolj pičlim pridelkom, kar vse ni zaželeno.

Jože Jelovšek

Šesta generalna skupščina evropskih hmeljarjev v Strasbourgu od 13. do 16. avgusta 1956

Strasbourg! Kdo od starejših savinjskih hmeljarjev ga ne pozna vsaj po imenu?

Strasbourg in Nürnberg, koliko nade, koliko upanja je pomenil v tistih časih in koliko razočaranja je prinesel gotovim našim hmeljarjem takrat, ko smo še s hmeljem špekulirali. Zaradi slabe cene ga nismo mogli prodati. Iskali smo zveze na tujih tržiščih, da bi prodali hmelj v Strasbourgu ali Nürnbergu. Riskirali smo, kupili vreče, pobasali hmelj in ga poslali v komisijsko prodajo v Strasbourg ali Nürnberg. In rezultat te komisijske prodaje? Bili smo ob hmelj, bili ob vreče in nazadnje si dobil še račun za ležarino, ker hmelj ni dosegel niti tako visoke cene, da bi kril ležarino za skladiščenje. In zgodilo se je, da je bila zaradi tega prodana marsikatera njiva. Da, na vse to sem mislil, ko sem prišel prvič v Strasbourg.

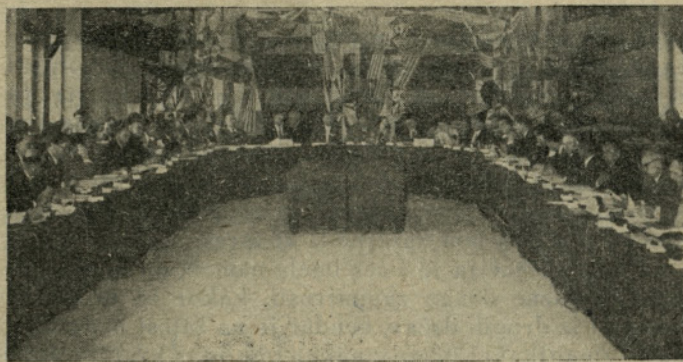
Strasbourg je lepo mesto, skoraj velemesto, glavno mesto Alzacije, leži tik ob Renu. Turiste privabljajo stare slikovite hiše, bogat muzej, katedrala, največje mojstrsko delo 14. stoletja, kraljevi grad, prekrasen park itd. Kdo bi mogel naštetiti vse lepote tega mesta? Spominja pa tudi na težke in hude čase. Maginotova in Siegfriedova linija. Ena teče na desnem, druga na levem bregu Rena. Danes se vidi od teh mogočnih trdnjav le gore ruševin, katere bodo še poznejšim rodovom pričale o strahotah in grozotah II. svetovne vojne.

Strasbourg imenujejo tudi bodoče glavno mesto združene Evrope. Značilna je evropska hiša ali Evropski parlament, kakor jo imenujejo. V tej palači ima poleg drugih evropskih združenj svoj sedež tudi evropsko združenje jekla in železa (Schumanplan). V tej palači je bil kongres E. H. B.

Letošnjemu kongresu je bil dan poseben poudarek, zato je bilo zanimanje zanj veliko. Sklicatelji so bili napovedali navzočnost zastopnikov ameriškega in češkega hmeljarstva. Čehi poprej niso bili člani E. H. B.

Zasedanje se je pričelo v ponedeljek, dne 13. avgusta s sejo predsedstva Biroja. Na seji je bila po živahni razpravi vseh navzočih zastopnikov sporazumno sprejeta resolucija, ki jo je predsedstvo drugi dan predložilo v potrditev skupščini. Skupščina je resolucijo soglasno sprejela. Tudi vprašanje sprejema Češkoslovaške v EHB je zahtevalo dolgo in živahno di-

skusijo. Na izrecni predlog našega zastopnika je bil sprejet sklep, da se skupščini predlaga sprejem Čehoslovaške v EHB s pridržkom, da bo izpolnjevala vse pogoje, kakor ostale članice. Po seji predsedstva smo si vsi udeleženci kongresa ogledali skladišča in moderne naprave za prepariranje hmelja francoskega hmeljarskega združenja CPHOUDAL. Po ogledu smo bili postreženi z različnimi vrstami piva, katerega so dale na razpolago razne pivovarne ter s sendviči. Stregle so nam prijazne Alzacanke v narodnih nošah. Istega dne je bil slovesen sprejem pri županu mesta Strasbourg, ki je v daljšem govoru izrazil vsem udeležencem kongresa dobrodoščilo.

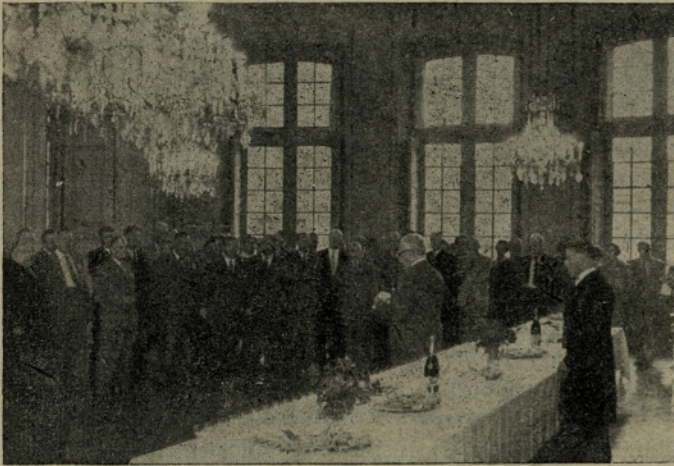
Šesti kongres zaseda

Dne 14. avgusta je bila generalna skupščina. V dvorani je bila nameščena naprava za istočasen prenos v razne jezike (»Simultananlage«), tako da so lahko vsi delegati sledili izvajanju zastopnikov posameznih držav. Predsednik Lux je v otvoritvenem govoru zaželel skupščini čim več uspehov, še posebno zato, ker je Strasbourg zibelka ustanovitve EHB. Še posebej je pozdravil zastopnike ameriškega in čehoslovaškega hmeljarstva, ki so se letos prvič udeležili skupščine. Nadalje je želel, da bi se države medsebojno obveščale o problemih hmeljarstva, da bi vsi skupaj držali kot ena sama velika družina, kajti le tako bo mogoče izvršiti naloge in streti vsak poizkus, ki bi hotel razbiti hmeljarsko organizacijo.

Med debato o sprejemu Čehoslovaške v EHB je zastopnik čehoslovaških hmeljarjev Fr. Suva izjavil, da bo Čehoslovaška izpolnjevala dolžnosti do EHB in pošljala objektivna poročila. Pri glasovanju je bila Čehoslovaška sprejeta v EHB.

Nato so sledila poročila držav članic in posebej še poročilo ameriških gostov. Debata o poročilih je bila živahna, v glavnem pa se je sukala okoli kvalitete pridelka, cen, zaščitne službe, omejitve površin, ne-lojalne trgovine itd. Pripomniti moram, da so ameriški gostje bili v svojem poročilu za tekoče leto zelo skopi. Tudi na obilico vprašanj so zelo kratko in nedoločno odgovarjali. Sicer pa nismo mogli pričakovati kaj drugega, če pomislimo, da je ameriške hmeljarje zastopal človek, ki je istočasno največji hmeljar in trgovec s hmeljem na svetu. Skupščina je bila zaključena ob 12. uri (kot je videti, je bila precej kratka, op. ur.), nato pa je sledil slavnostni banket.

Popoldne smo si ogledali nekatera hmeljišča in poskusno postajo v okolici Strasbourga, ki jo vodi dr. Guin. Dr. Guin goji vse vrste hmelja in lahko rečemo, da se je do sedaj naš golding najbolj izkazal. Ta postaja se ne da primerjati z našim Inštitutom, saj ob-

Sprejem pri županu Strasbourga

sega komaj 50—60 arov površine. Pokazali so nam sicer tudi barvni limf, nismo pa videli nobenega laboratorija, niti ne inštituta. Tretji dan t. j. 15. avgusta, je Združenje hmeljarjev priredilo udeležencem kongresa krožno vožnjo. Ob tej priložnosti smo si ogledali razne znamenitosti, kraje in pokrajino. Popoldne ob 5. uri smo se vrnili v Strasbourg, zaželeli drug drugemu srečno pot in s tem zaključili kongres.

Naša delegacija je sicer imela namen, da bi si ogledala še razne druge zanimivosti, kakor so to storili delegati iz drugih držav, vendar je na žalost ugotovila, da je zmanjkalo »špage«, nakar smo jo, s kratkim presledkom v Nemčiji, odkurili domov.

Kolikor mi je bilo mogoče, sem nanizal uradni del kongresa, želel pa bi napisati še nekaj zanimivosti o površinah hmeljišč v posameznih državah ter k temu dodati moja osebna mnenja in ugotovitve, kakor sem si jih zabeležil med diskusijami in razgovori.

Francija: Francosko hmeljarstvo je približno tako staro kot naše. Leta 1907 je bilo v Franciji največ hmeljišč. Zaradi hude konkurence češkega in nemškega hmelja pa so Francozi znatno skrčili hmeljišča, posebno po I. svetovni vojni. Hmeljišča imajo v štirih pokrajinah. Največ jih je v Alzaciji, kjer jih je okoli 1000 ha. Povprečni hektarski pridelek v letu 1955 je bil 14 centov, v primerjavi z letom 1954, ko je bilo povprečje 13 centov. Sedaj je v Franciji 1420 ha hmeljišč. Francoski hmelj sicer prištevajo med žlahtne hmelje, vendar ga naš hmelj po kvaliteti prekaša.

Francija potroši več hmelja, kakor ga sama pridelava, saj popijejo Francozi letno okroglo 12 milijonov hl piva. Pridelovalni stroški za 50 kg se sučejo med 300 do 360 DM. Prodajna cena lansko leto pa je bila med 380 do 408 DM za 50 kg. Iz tega sledi, da je hmeljar zaslužil komaj 50 DM pri 50 kg, medtem ko 2 leti poprej ni kril pridelovalnih stroškov. Zelo veliko je pomanjkanje delovne sile. Ni izjema, da so na večjih gospodarstvih le 3—4 delovne moči, skupaj z gospodarjem. Niso pa tudi izjeme, ko se gospodar pripelje na polje z avtomobilom, da bi želel ali opravil kakšna druga dela. Zaradi pomanjkanja delovne sile je francoski kmet zelo mehaniziran. Kombajn je nekaj vsakdanjega. Velikih parcel nad 1 ha ni videti. Hmeljarsko združenstvo ni močno. Hmeljarji imajo sicer svoje združenje, ki pa nima vpliva na domač trg, niti ne na pridelovalca. Da bi kolikor mogoče le zaščitili pridelovalce, je bila pred 2 leti osnovana komisija, v kateri so zastopniki pivovarjarjev, pridelovalcev in kmetijskega ministrstva. Komisija se sestaja po potrebi in, če mogoče, kolikor toliko sporazumno koordinira cene. Cene (okvirne) pa določajo po položaju na svetovnem hmeljskem tržišču. Francoski kmet se mora zelo boriti za svoj obstoj ter je tudi za njega vsako leto položaj slabši. Zadnji 2 leti so cene kmetijskim pridelkom zelo padle. Letošnje poletje pa je bil položaj že tako daleč, da so celo delavce in obrtnike klicali na pomoč, da bi se tudi oni zavzeli za kmečke pravice. Razpravljal sem z mnogimi uglednimi osebnostmi, vsi pa so si želeli novega načina odkupa hmelja.

Nemčija: Kakor čitam v poročilih, sega nemško hmeljarstvo v 7. in 8. stoletje. Zanimivo je, da so žlahtni hmelj prinesli v Nemčijo prav Slovani, in sicer v pokrajino Hallertau leta 768. Se danes najdemo v tej pokrajini mnogo krajevnih imen, ki pričajo, da so v teh krajih nekdanje prebivali Slovani, n. pr. Lahnwinden, Geigelswinden, Geisenfeldwinden itd. (primerjaj imena za Slovence kot n. pr. vindišer, vendi itd.). Iz poročil je razvidno, da so v takratnih časih uporabljali hmelj tudi za zdravilo in ne samo za pivo. Poleg Rusije, Poljske in Češke spada tudi Nemčija med stare pridelovalce hmelja in ni čudno, da se je nemško hmeljarstvo tako razširilo. Iz statistike nemškega hmeljarstva od leta 1880 naprej je razvidno, da je bil najmanjši hektarski pridelek leta 1923, in sicer 350 kg, največji pa 1953, in sicer 2100 kg. Največ hmeljišč je imela Nemčija leta 1953, in sicer 8514 ha. V tem letu, kakor tudi v naslednjem je cena hmelju zelo padla daleč pod pridelovalne stroške. Lansko leto so zmanjšali hmeljske nasade za približno 1000 ha ter je danes uradno dovoljena površina 7850 ha. Hmeljar, ki bi rad na novo sadil hmelj, mora imeti za to potrebno dovoljenje pristojnih oblasti. S takšnimi ukrepi želijo vsaj delno omejiti nihanje cen hmelja. Da so se cene zadnji dve leti precej stabilizirale, je predvsem zasluga zadruga, ki posreduje proizvajalcem prodajo hmelja. Ta odkupna zadruga še ne uživa popolnega zaupanja pridelovalcev. Nima namreč dovolj denarja, da bi lahko hmelj takoj plačala, zato daje pridelovalcem samo akontacijo, obračuna pa šele potem, ko je ves pridelek vseh hmeljarjev, ki so dali hmelj v prodajo zadrugi, prodan. Zaradi takšnega načina odkupa hmeljarji nimajo preveč zaupanja v zadrugo in ima ta zelo težko stališče. Trgovci, ki jim je zadruga velik trn v peti, hočejo zadrugo na vsak način onemogočiti in mnogokrat plačujejo pridelovalcem višje cene, kakor so na tržišču, v svojo škodo. Trgovci se pač dobro zavedajo, da bodo imeli zopet svobodne roke, če bodo uničili zadrugo in bodo zopet lahko po svoji volji diktirali cene. Trgovci so šli celo tako daleč, da so letos zahtevali od oblasti, da mora leta preklicati uredbo o omejevanju sajenja hmelja in dati kmetu proste roke, da bo lahko sadil toliko hmelja, kolikor želi. Če bo trgov-

cem uspelo doseči te namene, bodo cene v bodoče odvisne izključno od njih. Sedaj bije nemško združništvo srdit boj za svoj obstanek. Če bo nemško združništvo v tej borbi podleglo, kakor je že večkrat, bodo cene hmelja zopet zelo nihale. Vsi hmeljarji na svetu pa želimo, da bi bile cene hmelju stabilnejše. Zato moramo vedno z vso močjo podpirati v vseh državah združniški odkup hmelja. S tem bomo onemogočili trgovce špekulante, cene hmelja pa stabilizirali. Cene nemškega hmelja so lansko leto nihale med 250—430 DM. Pridelovalni stroški pa znašajo okoli 350 DM. Iz poročil tudi vidimo, da dobiček celo v dobrih konjunktornih letih ni zadovoljiv. Nemčija proizvaja letno okoli 33 milijonov hl piva ali 54 l na osebo. Nemško hmeljarstvo je zelo rastreseno. 14.810 predelovalcev se nahaja v 625 občinah.

Belgija: Belgija ima 720 ha hmeljišč. Ta so zasajena z nežlahtnim hmeljem. Belgija ima 8,5 milijona prebivalcev, potroši letno približno 16 milijonov hl piva. Trgovina s hmeljem je prosta, vendar, podobno kakor v Franciji, obstaja neka koordinacija med pridelovalci in pivovarji. Letošnje poletje za njih ni bilo ugodno, ter sta jim neurje in toča uničila mnogo pridelka.

Anglija: Anglija ima 8.285 ha hmeljišč zasajenih z nežlahtnim hmeljem. Hmelj goji 900 kmetov in 5 pivovarjev. Povprečni pridelek na ha je 31 centov. Povprečna cena pa 327 DM za 50 kg v letu 1955. Pridelovalni stroški niso znani. Letno producirajo 40 milijonov hl piva. Angleži ne pijejo radi mrzlega piva, ki za naše pojme in želodce ni kvalitetno, bi rekli skoraj neprebavljivo, ker je toplo in prazno. Angleški odkupni sistem je sorazmerno zelo dober. Hmelj lahko sadiš samo z dovoljenjem oblasti. Zato pa država jamči, da boš prodal pridelek po cenah, ki bodo v sorazmerju s cenami drugod odn. na svetovnem trgu. Niso redki primeri, da je oblast prepovedala obiranje gotovih količin hmelja, pridelovalec pa je kljub temu dobil svoje plačilo. Lansko leto so ga 400 centov celo kompostirali, ker niso mogli dobiti odjemalcev. Hmelj sadijo v razdalji 2 × 2 m tako, da lahko obdelujejo hmeljišče z vsakim traktorjem. Žičnice so zgrajene tako, da ima vsaka sadika po 4 trte, vsaka trta pa se vzpenja po lastni žici. (Letošnje leto so tudi v našem inštitutu napravili žičnico po angleškem načinu ter se je zelo dobro izkazala). Sušilnice so starega tipa, imajo samo eno lesno, na to nasujejo hmelja do 1 m na debelo in kurijo tako dolgo, da je suh. Potem ga pa z lopato enostavno ven zmečejo in ga takoj pobašejo. Naš hmelj bi takšne manipulacije prav gotovo ne prenesel.

Češka: Češka ima čez 9000 ha hmeljišč. Lansko leto je bil povprečen ha pridelek približno 14 centov. Češki hmelj spada med najboljše hmelje. Lansko leto so češki hmeljarji bili težko borbo s peronosporo, zato

nam češki hmelj na trgu ni bil nevaren. V zadnjem Hmeljarju ste lahko čitali izčrpno poročilo o češkem hmeljarstvu, zato o tem ne bom več poročal.

Amerika: Hmelj gojijo v 4 državah. Od leta 1954 na 1955 so skrčili hmeljišča za 1538 ha tako, da imajo danes zasajenih 9590 ha nežlahtnega hmelja. Povprečen ha pridelek je znašal 33,4 centa. Pridelovalni stroški nam niso znani. Dejstvo pa je, da kvaliteto svojega hmelja iz leta v leto izboljšujejo ter prodajajo svoj hmelj na vseh svetovnih tržiščih. Letno producirajo čez 100 milijonov hl piva.

Rusija in Poljska: Ti dve državi imata skupno (po nepopolnih podatkih) 4750 ha hmeljišč. Za leto 1955 cenijo pridelek na 85.000 centov. Drugih podatkov ni na razpolago. Rusija postaja nevaren konkurent svetovnemu hmeljarstvu, saj je letos vrgla na trg precejšnje količine svojega kvalitetno dobrega hmelja po smešno nizkih cenah.

Do sedaj navedene države so pač glavni pridelovalci hmelja. Nadalje ima Španija še 294 ha, Avstrija 24 ha, Švedska 9 ha in Švica 7 ha hmeljišč. Te države bi rade pridelale toliko hmelja, kolikor ga potrebujejo za svoje potrebe, da bi tako postale neodvisne od uvoza.

Udeleženci kongresa pri ogledu hmeljišč

Lansko leto je bilo na vsem svetu 46.408 ha hmeljišč, ki so dala 1.219.000 centov pridelkov. Svetovna produkcija piva je znašala lansko leto 345.480.000 hl in je bila za 20 milijonov hl večja od leta 1954. Svetovnih zalog starega hmelja ni. Zato vse kaže, da bomo tudi v bodoče lahko dobro vnovčili našo savinjsko rožco. Savinjski hmeljarji, zato širite svoje hmeljske nasade in izboljšujte kvalitete!

ŠE NI VSE V REDU

Kaj še ni v redu, boste vprašali. Takoj vam povem: Pri prevzemanju hmelja ni vse v redu, še več pa je stvari, ki niso v redu pri hmeljarjih in ki jih pri prevzemu šele opazimo. Vsako leto pišemo o teh zadevah, toda običajno šele po končanem prevzemu, t. j. v decembrski številki našega lista. Danes, ko pišemo ta sestavek, smo 15. oktobra 1956, to se pravi, da je za nami komaj mesec dni prevzema, torej niti ne cela polovica. Zakaj se pa potem tako mudi? Zato, da obvarujemo kvaliteto našega blaga, da se ne bi še naprej ponavljale pomanjkljivosti in napake, ki smo jih opazili že do sedaj. Zelo bi bili veseli, če bi nam o teh zadevah ne bilo potrebno več pisati pod takšnim naslovom. Takšno upanje že dolgo gojimo, prepričani pa smo, da ne zastonj, da bo prišel čas, ko bodo tudi naj-

bolj trdovratni spoznali, da ne ravnajo prav. Pa še nekaj za uvod. Tisti, katerih ime je v tem članku omenjeno, naj ne bodo hudi. Ne delamo tega nalašč. Že vsa leta sem smo opozarjali na to, da bomo začeli objavljati tudi imena za najznačilnejše primere. Zdi se, da nam nekateri niso verjeli odnosno nam ne verjamejo. Prišel je torej čas, ko naj hmeljarji sami povejo svojo mnenje o prestopkih posameznikov in naj sami presodijo, kdo dela za koristi skupnosti in hmeljarstva in kdo ne. Dandanes, ko ima savinjsko hmeljarstvo svojo organizacijo in mu napredno združništvo zagotavlja spisek, ne bi smeli več poznati besede špekulacija. Žal ni tako. Špekulacija v Savinjski dolini še ni izumrla — na to ugotovitev pa ne moremo biti ponosni. Trudimo se, da bo naša lepa dolina

vzor v vseh ozirih, od naprednosti v načelih obdelovanja pa do poštenosti v trgovini. K temu pa bomo pripomogli, če bomo odpravljali in odpravili pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki tudi letos niso izostale.

Najprej glede dovoza. Vsem je poznano, da je pomanjkanje primernih skladiščnih prostorov resen problem. Zato je letos Kmetijsko proizvodna poslovna zveza v Žalcu sklenila, da naj Hmezad predčasno prevzame hmelj od tistih hmeljarjev, ki dejansko nimajo primernih prostorov. O takšnih primerih naj bi sklepale Kmetijske zadruge, ki naj bi odločale, kateri so res najnujnejši primeri. Sklenjeno je bilo, da bo Hmezad sprejel predčasno hmelj samo od tistih hmeljarjev, bi jih bodo prijavile Kmetijske zadruge do določenega termina. Po vsem tem bi človek pričakoval, da bo zadeva v redu potekala, toda bilo je drugače. Vrsta zadrug se sploh ni držala določenega roka. Čulo se je tudi, da niso bili v vseh primerih izbrani res najpotrebnejši hmeljarji. Mnoge zadruge pa so po prvotnih prijavah pošiljale zopet nove, z motivacijo, da so jih prvotno »pomotoma« izpustili. Človek se kar čudi odkod toliko pomot! Zdi se pa, da je zajec čepel nekje drugje. Verjetno se je zadrugam godilo tako kot Hmezadu, ki so ga dan na dan oblegovali nadležneži, ki bi si s svojim tarnanjem, obtoževanjem, grobim in večkrat nesramnim obnašanjem radi izbojevali pravico, da bi predčasno vozili. Zadruge pa so se takšnih nadležnežev odkrižale tako, da so jih enostavno pošiljale v Hmezad odnosno jih naknadno prijavljale. Reči moramo, da je to nadlegovanje zelo oviralo Hmezadove uslužbenke pri rednem delu. Zaradi predčasnega dovoza je moral Hmezad celo prekiniti redni dovoz. V bodoče bi bilo verjetno prav, da bi vsi ostali hmeljarji, ki morajo čakati na redni dovoz, bolj pazili na to, katere primere je njihova zadruga prijavila. Razumljivo je, da poskuša vsak hmeljar čimprej oddati svoj pridelek, da bi na ta način čim bolj zmanjšal riziko, toda razumljivo bi moralo biti slehernemu hmeljarju tudi to, da je skladiščna površina Hmezada premajhna, da bi lahko prevzeli ves hmelj naenkrat. Kapaciteta Hmezadovih skladišč predstavlja v pogojih dandanašnje naraščajoče proizvodnje komaj eno petino potrebnih skladiščnih prostorov. Tega dejstva bi se morali zavedati vsi, tudi takšni, ki imajo le po nekaj sto kilogramov hmelja in ki so bili najbolj tečni, češ, zaradi mojih pet, šest bal se pač pri skladiščnem prostoru ne bo nič poznalo, saj jih lahko stisnete v vsak kot. Seveda, danes dva s petimi balami, jutri spet dva, v tridesetih dneh to pomeni že 150 bal. To pa že ni več, da bi jih »stisnili« v kot, da se ne bi nič »poznalo«. Poleg tega na mora Hmezad upoštevati požarno varnostne predpise in ne more skladiščiti po mili volji. Hmezad se zaveda težav, ki jih imajo hmeljarji, zato je na tel skladišče še v Petrovčah, Arij vasi, Polzeli, Vranskem itd. Vse to je seveda zvezano z večjimi stroški in predstavlja samo zasilno rešitev. Gradnja novih združnih sušilnic s potrebnimi manipulacijskimi prostori in gradnja novega skladišča pri Hmezadu, kakor jih ima v načrtu Kmečko proizvodna poslovna zveza v Žalcu, bodo pripomogle k ublažitvi odnosno odpravi sedanjega stanja. Do tega časa na lahko in moramo omenjene težave premagovati z dobro voljo in poštenim odnosom do ostalih hmeljarjev.

Drugo, kar je precej zaviralo sam prevzem, je nezauzanje nekaterih hmeljarjev do prevzemalcev odnosno do prevzemanja na posameznih rampah. Nekateri kmetje so na vsei sili hoteli oddati hmelj samo na določeni rampi, čeprav je bilo pred njimi še mnogo voznikov, na drugi rampi pa jih je bilo malo ali na celo nobenega. Zato moramo tudi sedaj poudariti, da je sprejemanje na vseh rampah enako in brez protakcije, za kar so prevzemalci materialno odgovorni. Poleg tega so na vseh rampah enaki vzorci in enaka

kontrola nad prevzemalci. Morda moti nekatere hmeljarje neenaka svetloba na posameznih rampah. Svetloba res pade na prevzemne prostore z različnih strani in je zato videti hmelj drugačen. Toda to je samo optična prevara. Prevzemalec, ki je stalno na eni rampi, se privadi določene svetlobe in je zaradi tega ocenjevanje na vseh rampah enako objektivno. Zaradi boljše organizacije dela in hitrejšega prevzema je nemogoče dopustiti, da bi bila ena rampa preobložena z delom, druga pa bi ne imela dela. Zato je treba upoštevati navodila pristojnega Hmezadovega uslužbenca glede razporeditve na posamezne rampe.

Letos smo opazili novo taktiko, s katero so nekateri hmeljarji poizkušali doseči čim boljše klasifikacije svojega pridelka. Takšni so na voz naložili bale tako, da so bile bale z boljšim hmeljem spodaj, s slabšim pa zgoraj. V čem je tu taktika, boste vprašali. Zaradi omenjene razporeditve bal je prevzemalec najprej prevzel slabše blago. In ravno pri tem blagu so poskušali posamezni hmeljarji, da bi z jokom, tarnanjem in kreganjem izsilili, da bi prevzemalec za tak hmelj priznal boljšo kvaliteto odnosno vrsto. Za bale z boljšim hmeljem seveda ni bilo problemov. Ni nam še poznano, če so solze ganile kakšnega prevzemalca, da je popustil in odstopil od zahtevanih kriterijev pri ocenjevanju. Prepričani pa smo, da prevzemalci poznajo svoje dolžnosti.

Vlaga je še vedno hud problem, četudi bi mesece pred prevzemom ne padla niti kaplja dežja. Prav letošnje leto je vse do sedaj prevladovalo lepo vreme in deževno vreme ni nagajalo pri dovozu odnosno prevzemu. Zato so prevzemalci kaj lahko ugotovili, kateri hmeljarji so »privoščili« svojemu hmelju nepotreben odnosno škodljiv dodatek vlage. Videti je kot da se nekateri hmeljarji preveč »bojijo«, da bi se jim hmelj drobil in ga zato preveč močijo. Med takšne spadajo n. pr. kmet Divjak iz Šempetra. Gologranc iz Blagovne, katerega hmelj je imel 15 % vlage itd. Tudi predstavnik KZ Šempeter, ki je zastopal zadrugo pri prevzemu, ni znal čisto pojasniti, odkod je njegov pridelek dobil 13 % vlage. Takih primerov je seveda več. Nobeden hmeljar ni tako neumen, da ne bi vedel, kakšne posledice ima močenje hmelja, če bi moker hmelj ostal v balah in tega nihče ne bi opazil. »Žeganje« spada drugam, ne pa h hmelju ter prav gotovo še nikoli ni in tudi nikoli ne bo pripomoglo k boljši kvaliteti. Parola »skrb za kvaliteto« naj postane resnično skrb vsakega hmeljarja.

Skladiščenje pobasanega hmelja tudi ni vedno pravilno. Neki hmeljar ga je shranil na cementu, čeprav bi ga lahko tudi na lesenem podu. Rezultat takšne malomarnosti je bil, da je hmelj postal črn, pokvarjene pa so bile tudi vreče.

Sušenje še marsikomu dela preglavice in mu krade denar. Z nepravilnim sušenjem, s pretirano vročino zažge lupulin, potem pa se čudi, če prevzemalec uvrsti njegov hmelj v tretjo vrsto. Ali ni škoda truda, časa in denarja z zadnjim dejanjem zapraviti plačilo?

Neprimerni predmeti v balah so pa posebno poglavje, ki prav letos ne bo kratko. Kaj vse smo že našli v balah! Naštejmo nekaj primerov: Deska za basanje, »pozabljena« v bali, težka 3 kg, kladivo raznih težin, različni kozarci in steklenice, opeka itd. Jasno, nihče tega ne napravi nalašč — le to je čudno, da so takšni predmeti vedno težki, kurjega perja še ni bilo v balah. Prav posebno mnogo primerov pa je letos, da so v balah sveža jabolka, ki so seveda obtolčena. Na to moramo še posebej opozoriti. Takšna jabolka začno namreč gniti, hmelj pa po vsei logiki plesniti. Rezultat je ta, da postane takšen hmelj črn v premeru približno 10 cm okoli jabolka, to se pravi da se pokvari okoli 30 dkgr hmelja, ki je neuporaben. Pa ne samo to. Tudi sitnosti nam lahko povzroči takšno početje. Lanski

primer nam to potrjuje. Kljub pažnji se je takšna jabolka izmuznila v izvozno pošiljko za Avstrijo. Tako se je nekaj hmelja pokvarilo in so nam ga Avstrijci vrnili s pripombo, da bi lahko pokvarili celo varko, t. j. približno 500 hl piva, če ne bi pravočasno opazili okvare. Pivovarja je namreč med večjimi in je tudi njena ekratna varka večja. Kakšne bi lahko bile posledice? Naše podjetje bi moralo povrniti Avstrijcem vso škodo, in sicer v devizah, za katere se naše gospodarstvo bori. Nastalo pa bi tudi vprašanje, ali bi oškodovana pivovarja še naprej ostala naša stranka ali pa bi se preusmerila na varjenje piva s hmeljem druge provenience. Napravimo primerjavo: Če bi dotični hmeljar, ki je bil lastnik nesrečne bale, kupoval kruh pri določenem peku, pa bi našel v kruhu neprimeren predmet, ali bi ostal še njegova stalna stranka? Dvomimo. Ne pozabimo, da pridobivanje tržišč v inozemstvu ni lahko delo, napravimo jih pa kaj lahko. In kam potem s hmeljem? Zato smo vsi odgovorni, da bomo tržišču nudili res kvalitetno blago.

Z nepazljivostjo ali pa z namernim dodajanjem povzročamo tudi sami sebi škodo. Tako je neka hmeljarka iz Prebolda pometla novo sušilnico in skupaj s hmeljskimi plevami pobasala na dno bale tudi zdrobljen omet. Seveda je morala v Žalec, kjer je morala celo balo hmelja prerešetati odnosno prebrati ter se je s tem delom zamudila približno 3 ure. Po prebiranju je bil manko 3 kg. Poleg vsega pa še pot v Žalec in nazaj. Stroške si izračunajte sami! Rentabilno takšno početje vsekakor ni.

Najhuji pa je primer, kakršnega še naši strokovnjaki v svoji dolgoletni praksi niso doživeli. Zato ga bomo tudi opisali. Kmet Ocvirk iz Ostrožnega je nasul med 25 bal ali približno 1000 kg hmelja toliko kalijeve soli, da je kasneje pri rešetanju odpadlo kalijeve soli in hmeljskih plev za okoli 250 kg. Hmezad je sicer ta hmelj prevzel, ga prerešetal, ima ga pa vskladiščenega

v posebnem prostoru, kjer je strokovnjakom vsak čas na razpolago za raziskavo. Ta hmelj postaja vse bolj vlažen in zato izgublja barvo. Za pošiljke na zunanji trg je že sedaj neuporaben, vse pa kaže, da ga sploh ne bo mogoče za ničesar uporabiti, kar pa bo dokončno pokazala šele kemična analiza. Zakaj je Hmezad prevzel ta hmelj? Prevzel ga je zato, ker se sol ob dovozu še ni razstopila in so bili strokovnjaki prepričani, da ga bodo z rešetanjem še rešili odnosno očistili. In kakšen namen je imel hmeljar Ocvirk? Vsem je poznano, da se začne kalijeve sol čez čas topiti, ker vleče vlago nase tako kot kuhinjska sol ter bi tako hmelj postal težji. Namen je torej jasen.

Iz vseh navedenih primerov sledi, da špekulacije v Savinjski dolini še ni konec. Človek se vprašuje, kdaj se bodo spametovali. Seveda je potem mnogo izgovarjanja in opravičevanja — v resnici so pa skoraj v vseh primerih le obžalovanja vredni poizkusi, da bi hmelj ob prodaji bil čim težji. Kako bi gledali hmeljarji, če bi jim v trgovini nasuli peska v sladkor v takem sorazmerju, kakor je omenjeni kmet nasul kalijeve soli v hmelj.

Ob koncu naj ponovimo opozorilo, ki smo ga dali že lansko leto, da naj bo pri prevzemu poleg prevzemalca le lastnik hmelja in eventualno še zastopnik kmetijske zadruga, če ga je zadruga postavila. Še enkrat poudarjamo, da gneča okoli prevzemnega mesta ne more pospeševati prevzema, temveč ga samo zavira. Vsak kmet odnosno hmeljar naj pomisli, da so za njim še mnogi, ki bi se tudi radi čimprej zvrstili ter naj bo že iz stanovske zavesti discipliniran.

Pred nami je še več kot polovico prevzema. Morda bomo po končanem prevzemu še morali pisati o podobnih primerih, čeprav tega ne želimo. Upamo pa, da bo ta članek dal misliti tudi tistim, ki jim špekulantski nagibi še ne dajo miru.

Jože Aubrecht, st.

Delo v hmeljiščih jeseni

Prvi dnevi z močno slano so že nastopili. Takrat, ko bo v zemlji samo 5° C, preстане rast, hmeljske rastline. Nastopil je čas zimskega mirovanja.

Kje so sedaj naši sovražniki, proti katerim se borimo vse leto? Velika večina je ostala na njivah in si poiskala tu primerne zavetišča. Kar pogledjmo tiste trte, ki so predčasno dozorele, hmeljišča kjer je hmeljevina že suha. Do 50 ličink vrta po eni sami trti hmeljske rastline. Kje so še jajčeca, ki jih nevesče oko tako težko opazi. Vsa ta zalega z bubami skupaj se uniči s pravočasnim požigom hmeljevine. Hmeljarji, zato zažgite hmeljevino do konca oktobra.

Zdravo hmeljevino, je pa zelo primerno spraviti na kompost, potresti z apnenim dušikom in pokriti z zemljo. Kompostni kup naj ne bo visok, kar smo v listu že večkrat pisali. Višina naj bo samo za eno brazdo, to je 20 cm, največ do 25 cm. Prihodnjo jesen lahko ta kompost lepo preorjemo. Vsa hmeljevina je dobro preperela, brazda se lepo reže, hmeljevina drobi. Z malo truda brez premetavanja pridelamo izvrsten kompost za prvoletne sadike.

Zemljo, katero ne zasejemo jeseni, preorjemo in pustimo preko zime v surovi brazdi. Praho napravimo zaradi lažje obdelave in s tem damo zemlji vse pogoje, da ostane godna in v najboljšem strukturnem in rodnem stanju.

Tudi v hmeljiščih lahko sprahamo zemljo sedaj, ko smo porezali hmeljevino. Pri jesenski temeljni obdelavi hmeljišč spravimo tudi hlevski gnoj v zemljo. Na ta način se izognemo staremu načinu gnojenja s hlevskim gnojem na široko. Kjer gnojimo s 100 stotov

hlevskega gnoja na široko in ga ne pokrijemo z zemljo, izgubimo 6 stotov čilskega solitra. Dušik, ki ga hlevski gnoj izhlapeva v zrak, predstavlja denarno vrednost 10.800 din. Poleg rudninskih gnojil gnojimo hmelju vsako drugo leto s 400 stotov hlevskega gnoja. Pri temeljni obdelavi hmelja moramo kolobar gnojenja toliko spremeniti, da gnojimo vsako leto, a to samo tiste vrste, kjer ne stojijo piramide. Drugo leto pa že pri smukanju pazimo, da mečemo hmeljevke v tiste medvrste, da bodo piramide stale tam, kjer smo gnojili s hlevskim gnojem že lansko leto. Na ta način pravilno ravnamo s hlevskim gnojem in obdelamo zemljo na celi hmeljski površini v razdobju dveh let. K delu pristopimo tako, da najprej razorjemo vse medvrste. Pripeljemo gnoj in skopljemo gnojne kupe v razore na levo in desno stran voza. Gnoj raztrosimo v brazdah in sedaj ga zaorjemo z dvema brazdama tako, da zemljo naoramo. Na ta način smo v medvrstah hmelja napravili štiri brazde, podorali hlevski gnoj in napravili praho. Sedaj lahko pravilno odorjemo še hmelj in tistih 10 cm do 20 cm zemlje, ki ostane med sadeži, tudi mrz do dobro predela.

Ko imamo hlevski gnoj dobro pokrit, lahko trosimo tudi Tomaževo žlindro ali apneni dušik na široko po hmeljiščih. Kdor bo hmeljišča april, se tudi njemu ni treba bati izgub dušika iz hlevskega gnoja.

Prednosti jesenske obdelave so predvsem na težkih zemljah, kjer nam po vsakem manjšem nalivu zastaja voda v razorih. S temeljno obdelavo smo zahtljali plazino in voda se bo odcejala v spodnje plasti zemlje.

Ing. Kač Lojze

Regulacijska dela na Ložnici

Ker smo ravno izvršili obračun v hmeljarstvu, mišlim, da je prav, da tudi Vodna skupnost poroča hmeljarjem o izvršenih delih, nadaljnji perspektivi regulacije Ložnice in meritvenih delih na potoku Bolska.

Kakor je vsem hmeljarjem znano, opravlja Vodna skupnost vsa regulacijska dela v lastni režiji, zaradi česar so tudi stroški vedno manjši za približno 40% od podjetniških. Za osušitev zemlje je dokončno zgrajen razbremenilnik Pirešice, za katerega je bilo treba izkopati 35.000 m³ zemlje. To delo je izvršilo 120 sezonskih delavcev s pomočjo bagerja, ki dnevno nadomesti 100 delavcev. Bager je izdelek tovarne »14 oktobar« v Kruševcu. Prav bager je veliko pripomogel k hitrejši dovrstitvi regulacijskih del. Dovoz kamena izvršujemo z lastnim Unimogom in s prevozi Obnove iz Žalca. Potrebno kamenje dobivamo v kamnolomu Velika Pirešica, ki je last cestne sekcije Lava. Kamenje plačujemo po din 800 za 1 m³.

Kot sem že poprej omenil, je bilo pri izkopu jarka Pirešice izkopano 35.000 m³ zemlje, katero so razvozili po okoliških najnižjih terenih tako, da odvajata tudi visoko talno vodo, katera je že pri samem izkopu jarka ovirala delo in odtekala nazaj v izkopni jarek okrog 30 cm visoko. Kmetje, ki imajo zemljišča na tem področju, zelo odobravajo izgotovljeno delo, saj bodo imeli od tega velike koristi: Na eni strani kvalitetnejšo krmo — v kolikor bodo te površine ostale še travniki, v nasprotnem primeru pa dobre njive, katere bodo lahko na teh površinah brez vlaganja večjih investicijskih sredstev. Pri izvajanju vseh teh del Vodna skupnost ni naletela na večji odpor kmetov, razen v dveh manjših primerih.

Pri graditvi novega jarka so presekali tudi nekaj parcel. Da pa bi kmetom kljub temu omogočili prevoz s teh površin, so zgradili betonske mostove, ki so dovolj močni za ves kmetijski prevozni park. Z izkopano zemljo so zasuli tudi bližnje kotanje, tako da je tudi v tem pogledu površina bila zavravnana. Na to so navozili tudi humus, kateri je bil pred pričetkom del odstranjen s površine. Sedaj so te posejali s travo, v kolikor so se kmetje s tem strinjali, da še teh površin niso namenili za njive.

Vodna skupnost ima za sedaj svoj sedež še v Drešnji vasi. Na podlagi sklepov pete seje UO se pa vršijo že tudi predpriprave za ureditev novega naselja v Gotovljah, pri nekdanji keramični tovarni, tako da naselja ne bo treba več prestavljati do konca regulacijskih del na Ložnici. Sedaj se vršijo dela na Ložnici proti Sp. Ložnici, kjer delo zelo hitro napreduje, saj bager, kakor je omenjeno, nadomesti veliko število delovne sile. V tem primeru pride s svojim delovnim učinkom še bolj do izraza, ker je profil jarka na Ložnici večji kot poprej v jarku Pirešice.

Za izvajanje regulacijskih del v lastni režiji ima Vodna skupnost zelo dobro tehnično vodstvo, ki se zelo trudi in upošteva vse sklepe upravnega odbora Vodne skupnosti.

V mesecu avgustu je bil izdelan in potrjen investicijski program vseh regulacijskih del za dokončno izgradnjo in osušitev vseh zamočvirjenih zemljišč do Polzele. Tako ima Vodna skupnost točno načrtano delo za bodoče, ki bo končano predvidoma v prihodnjih dveh letih.

Vršijo se že tudi predpriprave za regulacijo Bolske in to meritve, ki so nujne pred vsako regulacijo, da potem lahko izdelajo regulacijske načrte. Vse te meritve in ugotovitve višine talne vode bodo v letu 1957 končane, tako da bo mogoče pričeti z regulacijo Bolske v letu 1958, ta čas pa bodo dela na Ložnici v zaključni fazi.

Vinko Kolenc

ZADNJA CENITEV PROIZVODNJE HMELJA LETNIKA 56 V DEŽELAH — ČLANICAH EHB

Na podlagi poročil, ki nam jih je posredoval Sekretariat Evropskega biroja za hmeljarstvo v Strassbourgu, je po zadnjih cenitvah stanje lanske proizvodnje hmelja naslednje:

Dežela	Proizvodnja 1955 v tonah	Cenitev proizvodnje 1956 v tonah	Čas obiranja 1. 1956
I. Nemčija:			
Hallertau	8.759,15	10.750,00	
Spalt	1.349,20	1.440,00	
Jura	215,50	250,00	
Hersbrucker-Geb.	802,70	940,00	Od 27. 8.
Tettngang	1.286,75	1.100,00	do 21. 9.
R. H. W.	261,80		
Baden	50,50	350,00	
Rheinpfalz	50,65		
Skupaj:	12.776,25	14.830,00	
II. Belgija:			
Poperinghe	799,00	500,00	Od 5. 9.
Alost	402,50	350,00	do 20. 9.
Vodelee	13,00	10,00	
Skupaj:	1.214,50	860,00	
III. Anglija:			
Kent - East	1.879,15		
Kent - Mid	1.918,45		
Kent - Weald	3.831,25	Podatki o	
Hampshire	388,20	proizvodnji	
Surrey	71,30	leta 1956 še	
Sussex	1.227,80	niso objavljeni	
Herefordshire	2.559,30		
Worcestershire	1.082,10		
Other Counties	35,40		
Skupaj:	12.992,95		
IV. Francija:			
Alsace	1.921,10	1.400,00	
Flandres	325,00	225,00	Od 6. 9.
Bourgogne	170,00	100,00	do 22. 9.
Lorraine	27,00	25,00	
Skupaj:	2.443,10	1.750,00	
V. Španija:			
Galicía	132,20	132,00	
Leon	135,65	168,00	Od 20. 8.
Asturias - Santander	18,95	22,00	do 25. 9.
Vasco - Navarra	4,50	6,00	
Skupaj:	291,30	328,00	
VI. Čehoslovaška:			
Žatec	4.545,00	4.025,00	
Roudnice	631,85	400,00	Od 26. 8.
Ušték	525,65	400,00	do 17. 9.
Tršice	254,50	175,00	
Ostalo	8,00	—	
Skupaj:	5.965,00	5.000,00	
VII. Jugoslavija:			
Slovenija	1.823,65	2.040,00	Od 18. 8.
Bačka	130,00	212,00	do 3. 9.
Skupaj:	1.953,65	2.252,00	
Rekapitulacija:			
1. Nemčija	12.776,25	14.830,00	
2. Belgija	1.214,50	860,00	
3. Anglija	12.992,95	?	
4. Francija	2.443,10	1.750,00	
5. Španija	291,30	328,00	
6. Čehoslovaška	5.965,00	5.000,00	
7. Jugoslavija	1.953,65	2.252,00	
Vsega:	37.636,75	25.020,00	

Ker se po nepotrjenih podatkih pričakuje v Angliji ca. 1.000 ton manjši pridelek, bi znašala v tem letu proizvodnja 12.000 ton. V tem primeru bi znašala skupna proizvodnja hmelja v letu 1956 37.020 ton, kar predstavlja padec za okrog 616 ton nasproti letu 1955.

K. K.